

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Klassiõpetaja õppekava

Keilit Adson ja Kaileen Geidik
ÕPETAJAAMETI MEEDIAKUVAND 2024. AASTA JAANUARIS TOIMUNUD
HARIDUSTÖÖTAJATE STREIGI MEEDIAKAJASTUSTE NÄITEL: ÕPETAJATE VAADE,
TAJUTUD MÕJU JA PARENDUSETTEPANEKUD
Magistritöö

Juhendaja: õpetajahariduse nooremlektor Pihel Hunt

Tartu 2025

Kokkuvõte

Õpetajaameti meediakuvand 2024. aasta jaanuaris toimunud haridustöötajate streigi meediakajastuste näitel: õpetajate vaade, tajutud mõju ja parendusettepanekud

Kuna avalik arvamus hariduse kohta põhineb suuresti meedias kajastatul, on oluline mõista, milline on õpetajaameti meediakuvand. Siinse töö eesmärk oli selgitada välja õpetajate taju oma ameti meediakuvandist haridustöötajate streigi meediakajastuste põhjal, õpetajate taju õpetajaameti meediakuvandi mõjust ning ettepanekud õpetajaameti meediakuvandi parendamiseks. Kvalitatiivse uurimuse läbiviimiseks intervjueriti 20 õpetajat. Andmete analüüsimiseks kasutati induktiivset sisuanalüüsi. Tulemustest selgus, et õpetajad tajusid nii oma ameti meediakuvandit kui ka selle mõju valdavalt negatiivsena. Enda ameti meediakuvandi mõju tajuvad õpetajad nii emotsionaalselt, tööalasel kui ka ühiskondlikult. Õpetajate ootuseks on nende ameti realistlik meediakajastus, mistõttu peavad nad oluliseks olla ise meedias enda töö kajastamisel aktiivsemad.

Võtmesõnad: õpetaja, õpetajaamet, meedia, meediakuvand, tajutud mõju, haridustöötajate streik

Abstract

The media image of the teaching profession based on media coverage of the teachers' strike in January 2024: teachers' perspective, perceived impact, and suggestions for improvement

As media coverage shapes public opinion on education, understanding the teaching profession's media image is crucial. The aim of the master's thesis is to identify teachers' perceptions of their media image based on the teachers' strike, teachers' perceptions of the impact of the media image, and suggestions for improving the media image. Qualitative research was conducted by interviewing 20 teachers and the data were analysed using inductive content analysis. The results revealed that teachers perceive their media image and its impact as predominantly negative. Teachers detect the impact of media image on emotional, professional, and broader societal contexts. Teachers expect realistic media coverage of their profession, therefore considering it important for themselves to be more active participants in the media.

Keywords: teacher, teaching profession, media, media image, perceived impact, teachers' strike

Sisukord

Sissejuhatus	4
Teoreetiline ülevaade	5
Meediakuvand ja selle mõju	5
Õpetajaameti meediakuvand maailmas ja Eestis	6
Õpetajaameti meediakuvandi mõju õpetajaameti mainele	8
Metoodika	10
Valim	10
Andmekogumine	11
Andmeanalüüs	12
Tulemused	14
Õpetajate taju enda ameti meediakuvandist	14
Õpetaja kujutamine meedias	16
Õpetajaameti meediakuvandi tajutud mõju	18
Õpetajate ettepanekud õpetajaameti meediakuvandi parendamiseks	21
Arutelu	24
Tänuõnad	28
Autorsuse kinnitus	28
Kasutatud kirjandus	30
Lisad	
Lisa 1. Intervjuukava	
Lisa 2. Näited meediakajastustest	
Lisa 3. Nõusolekuleht	
Lisa 4. Näide koodipuust	

Sissejuhatus

Eesti haridussüsteem on hinnatud üheks maailma kõige efektiivsemaks (Arenguseire Keskus, 2023c) ning selles toimunud kiired muutused on paljude teiste riikide seast positiivselt silma paistnud (Taimalu *et al.*, 2019). Sellegipoolest on Eestis hetkel aktuaalsed mitmed õpetajaametit puudutavad probleemid, näiteks pidevalt suurenev õpetajate puudus (Leijen *et al.*, 2025; Taimalu *et al.*, 2019), mis on muuhulgas mõjutatud sellest, et igal aastal lahkub Eesti koolidest ligikaudu 1500 õpetajat (Arenguseire Keskus, 2023b). Aktuaalsed teemad on ka õpetajate heaolu ja maine, mida mõjutavad palju ühiskondlikud hinnangud (Arenguseire Keskus, 2023a). Kuna haridus on valdkond, mis puudutab kogu ühiskonda, saavad sellega seotud teemad tihedat meediakajastust (Qadir & Latif, 2023). Sellest tulenevalt on avalik arvamus sageli seotud meedias avaldatuga (Arenguseire Keskus, 2023a), sest mida rohkem inimesed meediaga kokku puutuvad, seda suurem on selle mõju (Song & Zhu, 2021). Näiteks on leitud, et ühiskonna arvamused ja hinnangud võivad mõjutada õpetajaameti mainet rohkemgi kui õpetajate palk (Arenguseire Keskus, 2023a). Laia ühiskondliku mõju tõttu on oluline mõista, kuidas haridusteemasid meedias kajastatakse (Gillespie, 2021).

Meediakuvand on üks õpetajaameti mainet mõjutavatest teguritest (Arenguseire Keskus, 2023a). Seda on mõningal määral uuritud nii erinevates välisriikides (nt Alhamdan *et al.*, 2014; Mockler, 2022) kui ka Eestis, kus sellest teemast on ülevaateid antud magistritöodes (nt Moltsaar, 2014; Mägi, 2022). Maailmas varieerub õpetajaameti meediakuvand riikide ja kultuuride lõikes (Alhamdan *et al.*, 2014).

Õpetajaamet võib saada meedias tavapärasest rohkem kajastust haridustöötajate streigi ajal (Powers & Kim, 2023). Sel ajal tõusevad õpetajaametiga seotud probleemid ühiskonnas enam esile, kuna meedia vahendusel jõuavad need laiema avalikkuseni (Gillespie, 2021). Sellest tulenevalt võisid ka Eesti haridusmaastikul olevad probleemid saada ühiskonnas rohkem tähelepanu just siis, kui need 2024. aasta jaanuaris haridustöötajate streigiga kulmineerusid (Eesti Haridustöötajate liit, *s.a.*). Varasemas uuringus (Powers & Kim, 2023) on selgunud, et õpetajate streigi kajastamine meedias kasvatab ühiskonna toetust õpetajaameti osas.

Autoritele teadaolevalt ei ole Eestis viimati toimunud haridustöötajate streigi põhjal meedias loodud õpetajaameti kuvandit uuritud. Kuna streigi ajal suureneb õpetajaameti kajastamine meedias (Powers & Kim, 2023), loob see võimaluse uurida, millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal oma ameti meediakuvandit ja selle mõju. Teema on oluline,

sest meedia avaliku arvamuse kujundajana mõjutab otseselt õpetajaameti kuvandit ühiskonnas. Meediakuvandist tulenevalt kujunevad ühiskonnas hoiakud ja hinnangud, mis omakorda määravad, kuidas tajutakse õpetajaameti mainet ja väärtust. Varasemad uuringud on näidanud, et õpetajad tajuvad meediakuvandi mõju oma ametialasele identiteedile (Kirby, 2016) ning peavad seda oluliseks teguriks, mis mõjutab nende tööalast rahulolu ja arusaama oma töö tähenduslikkusest (Übius *et al.*, 2014). Arvestades õpetajate puudust, on seega oluline pöörata tähelepanu sellele, kuidas õpetajaid meedias kujutatakse. Sellest tulenevalt on õpetajaameti meediakuvand oluline tegur ameti atraktiivsuse, järelkasvu ning õpetajate heaolu kujundamisel. Analüüsid õpetajate arvamust oma ameti meediakuvandist, saab esile tõsta võimalikud murekohad ja pakkuda lahendusi meediakuvandi parendamiseks.

Teoreetiline ülevaade

Meediakuvand ja selle mõju

Meedia on massiteabevahend (Eesti keele seletav..., 2009), mis hõlmab endas näiteks internetti, ajakirju, ajalehti ning televisiooni (Cambridge Dictionary, *s.a.*). Samuti nähakse meediat kui võimalust aidata inimestel ühiskondlikel teemadel kaasa rääkida (Hill & Lashmar, 2013).

Meedial on oluline roll inimeste informeerimisel sellest, mis ümberringi toimub, eriti just nendes valdkondades, mille kohta ei omata konkreetseid teadmisi või kogemusi – sellises olukorras muututakse meedias kajastatust eriti sõltuvaks (Happer & Philo, 2013). Sellest tulenevalt kujundab meedias kajastatu ühiskonna arusaama tegelikkusest (Stromquist, 2018), võimaldades luua inimestele positiivseid ja negatiivseid kujutisi teiste teemade seas ka õpetajaametist. Tekkinud kujutised on omakorda aluseks ühiskonnas õpetajaametist kujunevatele arvamustele (Erarslan & Yavuz, 2023).

Meediakuvandit mõjutab tugevalt tarbijate huvi. Arango-Kure jt (2014) leidsid, et inimesed eelistavad negatiivseid uudiseid, mis omakorda suurendab müüki. Kuna meedia on nõudluspõhine (Hill & Lashmar, 2013), sõltub reklaamitulust ja on kasumile orienteeritud (Tankler & Tisler, 2019), mõjutab see oluliselt seda, mida avaldatakse. Kuigi meediatarbivad soovivad näha meediakuvandis peegeldust reaalsusest, on ajakirjanikud teinud valiku, milliseid aspekte ja millises mahus kajastada (Croteau & Hoynes, 2012). Sellest, milliseid valikuid meediaväljaanded teevad, kujuneb välja meediakuvand, mille tähendust “Eesti keele seletavas sõnaraamatus” (2009) on selgitatud kui “meedias loodud kuvandit”.

Mida tihedamad on inimeste igapäevased kokkupuuted meediaga, seda tugevam mõju on meedial nende üle (Song & Zhu, 2021), väljendudes nii individuaalselt, erinevate inimgruppide või laiemalt kogu ühiskonna tasandil (Bryant & Finklea, 2022). Fairclough (2002) on leidnud, et meedia kaudu on võimalik mõjutada inimeste uskumusi, teadmisi ning väärtusi, mis väljendub näiteks muutustes inimese tegudes ja otsustes (Happer & Philo, 2013). Samuti mõjutab meedia ühiskondlikku arvamust (Fairclough, 2002), mis väljendub muuhulgas valimistulemustes (Hoffmann, 2012), suhtumises hariduspoliitilistesse otsustesse (Cohen, 2010) või siinse töö kontekstis õpetajaameti meediakuvandis ja selle mõjus.

Õpetajaameti meediakuvand maailmas ja Eestis

Inimeste isiklikud kogemused võivad mõjutada seda, kuidas õpetajaametit meedias käsitletakse. Kuigi ajakirjanike roll on jääda uudiste kajastamisel objektiivseks (Tankler & Tisler, 2019), siis alati see nii ei ole. Õpetajaameti meediakuvandit mõjutab näiteks see, kui ajakirjanikud teevad üksikutest haridusprobleemidest üldistavaid järeldusi. Sellest tulenevalt on uudiste kajastamise viisil märkimisväärne mõju meedia tarbijatele (Hill & Lashmar, 2013). Meediakuvandi tõepärasemaks muutmiseks on välja pakutud, et õpetajad peaksid ise rohkem haridusteemadel meedias sõna võtma, kuigi tihti saab selle juures takistuseks tööandja keeld või õpetajate hirm, et nende sõnumit ei anta õigesti edasi (Shine, 2017).

Õpetajaameti meediakuvandit on uuritud erinevates riikides ning on selgunud, et see varieerub riikide ja kultuuride lõikes ning on mõjutatud nii riigi sotsiaalmajanduslikust kui ka poliitilisest olukorrast (Alhamdan *et al.*, 2014). Viie riigi (Saudi Araabia, Lõuna-Aafrika Vabariik, Omaan, Bangladesh, Austraalia) võrdluses selgus, et õpetajaameti meediakuvand sõltub ühiskonna ootustest õpetajale (Alhamdan *et al.*, 2014). Uuritud on ka õpetajate endi nägemust õpetajaameti meediakuvandist. Rahvusvahelise õpetajate liidu, Education Internationali liikmetest 39% leiavad, et meedia propageerib õpetajate suhtes negatiivset hoiakut ning veidi vähem (35%) arvavad, et õpetaja meediakuvand on positiivne (Stromquist, 2018). Ühe Austraalia kooli näitel selgus, et 84% intervjuueeritud õpetajate hinnangul kritiseerib Austraalia meedia neid liialt ja süüdistab neid üldistes haridusega seotud probleemides (Mockler, 2022).

Euroopas üldiselt, küll mõne erandiga, on õpetajatest pigem negatiivne meediakuvand (Stromquist, 2018). Inglismaal on õpetaja meediakuvandit süvitsi uuritud seoses COVID-19-ga (Johnson & Coleman, 2021; Oxley & Kim, 2023). Oxley ja Kim (2023) analüüsisid

haridusteemalisi uudiseid kõige populaarsematest väljaannetest ning leidsid, et madal hinnang õpetaja tööle süvenes sel ajaperioodil õpetajatest meedias kajastatu tõttu. Õpetajad tundsid, et nende tööd alahinnati ning mitmete õpetajate sõnul propageeris Inglismaa ajakirjandus negatiivset suhtumist õpetajatesse (Johnson & Coleman, 2021). Õpetajaameti meediakuvandit on süvitsi uuritud ka Soomes, kus aastatel 2000–2013 populaarses tabloidis ilmunud haridusteemalisi artikleid analüüsid leiti, et enamik neist olid negatiivse alatooniga, puudutades peamiselt õpetajate ebamoraalset käitumist (Punakallio & Dervin, 2015). Uudistes kajastuv ei ole aga sugugi ainult negatiivne. Küll aga keskenduvad positiivse sisuga uudised rohkem üksikisikutele või üksikute koolide edulugudele, mis jätab üldise pildi siiski pigem negatiivseks (Levin, 2004). Kuigi õpetajad tunnistavad mõningaid haridussüsteemi puudusi, tunnevad nad, et meediakajastustes jäetakse ka koolide positiivsed lood sageli tähelepanuta või käsitletakse neid ebapiisavalt (Shine, 2017).

Eestis õpetajaameti meediakuvandit uurides on leitud, et võrreldes 2016. aastaga oli aastaks 2021 Eesti ühiskonna arvamus õpetajatest tunduvalt paranenud (Haridus- ja Teadusministeerium, 2021). Samas Arenguseire Keskuse (2023a) läbiviidud seiretööst selgus, et õpetajad ise on enda kuvandi suhtes endiselt kriitilised. Vaid ligikaudu 39% õpetajatest peab õpetajaameti mainet Eestis väga heaks või heaks (Haridus- ja Teadusministeerium, 2021). Varasemalt on uuritud ka eesti õpetajate rahulolu erinevate õpetajatöö aspektidega (Übius *et al.*, 2014), kus rahulolu oma ameti meediakuvandiga sai õpetajate poolt 4-pallisel skaalal tulemuseks keskmiselt veidi alla kahe. Mainitud uuringus tõid õpetajad enda ameti meediakuvandi välja kui ühe aspekti, mis nende arusaama enda töö väärtusest kõige enam mõjutab.

Samas sõltub õpetajate arvamus õpetajaameti meediakuvandist ja väärtustamisest ühiskonnas ka õpetaja tööstaažist. Alustavad õpetajad tunnevad kogenumatest õpetajatest enam, et nende amet on ühiskonnas väärtustatud (Taimalu *et al.*, 2019). Kuna võrreldes staažikate õpetajatega leiavad Eestis meediakajastust rohkem äsja tööd alustanud õpetajad (Arenguseire Keskus, 2023b), võibki keskmisele ehk 55–64-aastasele (Statistikaamet, 2022) õpetajale tunduda, et tema tööd ei väärtustata meedias samaväärselt.

Kuna Eestis on lõputöodes õpetajaameti meediakuvandit uuritud peamiselt konkreetsete väljaannete põhjal ning erinevatel aegadel (nt Moltsaar, 2014; Mägi, 2022; Põldsam, 2019; Varula, 2015), esineb erinevusi ka uurimistulemustes. Magistritöös leidis Varula (2015), et õpetajaameti kajastused on Eestis pigem negatiivsed. Samas Põldsam (2019) väidab, et

õpetajaametit kajastatakse tasakaalustatult ning näiliselt negatiivne kuvand võib tekkida meedia poolt negatiivsete uudiste võimendamise tõttu. Samuti on leitud, et Eesti õpetajad võtavad ise haridusteel meedias vähe sõna (Mägi, 2022). Kui peamised haridusteel sõnavõtjad on erinevate ettevõtete seotud inimesed, ministrid, nõunikud ning kõrgkoolide töötajad, siis õpetajad olid autoriteks vaid 4,9% kindlal ajaperioodil ilmunud artiklitest (Mägi, 2022).

Õpetajaameti meediakuvandi mõju õpetajaameti mainele

See, milliseks kujuneb meedia kaudu inimesteni jõudev kuvand õpetajaametist, mõjutab omakorda mitmeid aspekte, näiteks õpetajate endi nägemust oma tööst või nende motivatsioonitaset (Kasapoglu, 2020). Seega on oluline mõista nii meediakuvandi potentsiaalset positiivset kui ka negatiivset mõju. Nagu varasemalt mainitud, leiavad negatiivsed meediakajastused positiivsematest rohkem kajastust. Samuti on leitud, et negatiivsetel meediakajastustel võib olla valdavalt negatiivne mõju nii enamikele õpetajatele kui ka näiteks lapsevanematele (Shine & Rogers, 2021). Võttes seega arvesse negatiivsete meediakajastuste ülekaalu võrreldes positiivsetega, avaldub sellest tulenevalt meediakuvandi negatiivset mõju õpetajaameti mainele positiivsemalt rohkem.

Õpetajaameti meediakuvandi positiivne mõju väljendub näiteks selles, et meedia kaudu on võimalik tõsta inimeste teadlikkust üldiselt hariduses toimuvast (Kirby, 2016) ning teadvustada ühiskonnas konkreetseid probleeme, millega õpetajaameti elukutses silmitsi seistakse (Jacobs, 2014). Sellest tulenevalt on leitud, et õpetajaameti käsitlemine meedias näiteks haridustöötajate streikide valguses, kasvatab ühiskonna toetust õpetajaameti osas (Powers & Kim, 2023). Õpetajad ise on märkinud, et meedias positiivsete lugude kajastamine haridussüsteemist, koolidest või õpetajatest mõjub neile inspireerivalt (Shine & Rogers, 2021). Õpetajaametit omandavad tudengid on leidnud, et nende väärtuste, oskuste ja teadmiste kujunemisel on oluline roll meediakajastustel, mille positiivne mõju aitab neil kujundada enda identiteeti tulevase õpetajana (Moreng *et al.*, 2023).

Negatiivse meediakuvandi ning sellest tuleneva mõju algallikas on sageli see, et meedia ei kajasta õpetajaametit alati adekvaatselt (Erarslan & Yavuz, 2023). Austraalia kooli õpetajatega 2020. aastal läbiviidud intervjuudest selgus, et rohkem kui pooled õpetajad usuvad, et haridusteel meedias avaldatu ei kajasta nende jaoks koolis toimuvat realistlikult, vaid on tihti pealiskaudne ning ebatäpne (Shine & Rogers, 2021). Valeinformatsioon ning sellest tulenev

õpetajaameti negatiivne maine toob endaga kaasa mitmeid murettekitavaid tagajärgi. Samuti on selgunud, et õpetajaametist meedias tekitatud negatiivne kuvand on olnud üheks põhjuseks, miks kaalutakse õpetajakarjäärilist loobumist (Shine, 2017). Ka Eestis on leitud, et õpetajate puuduse üheks võimalikuks põhjuseks on õpetajaameti negatiivne kuvand, mida on muuhulgas kujundanud meediakuvand õpetajaametist (Leijen *et al.*, 2025). Negatiivne meediakuvand võib mõjutada õpetajate uskumusi selle kohta, kuidas üldsus neisse suhtub ning samuti avaldada negatiivset mõju õpetaja vaimsele tervisele (Kim *et al.*, 2023). Lisaks õpetajate uskumustele võivad haridusteamade negatiivsed meediakajastused mõjutada õpetajaks õppijate arusaama haridusest, õpetamisest ja nende sobivusest sellesse rolli (Moreeng *et al.*, 2023).

Võttes arvesse nii kõiki eelnevaid tegureid kui ka fakti, et õpetajate puudus on pidev probleem paljudes riikides (Toropova *et al.*, 2021), on mõistetud, et meedias tuleks hariduse kajastamisel püüda rohkem tasakaalu saavutada (Shine, 2017). Ka õpetajate endi käes on võimalusi meediakuvandit ja sellest tulenevat mõju parendada. Õpetajad peaksid olema hoolimata enda kahtlustest meediale rohkem kättesaadavad, et aidata ajakirjanikel toimuvat adekvaatsemalt kajastada (Shine, 2017). Samuti peaks meedia avalikkusele vahendama rohkem õpetajate edulugusid ja positiivseid kogemusi ning vähendama negatiivsete näidete levitamist (Taimalu *et al.*, 2019). Ajakirjanikel, koostöös haridustöötajatega, on seega oluline roll haridusteamade kajastamise parandamisel, et tagada õpetajate seisukohtade ja ideede esile toomine ning nende töö vääriline tunnustamine (Shine, 2017).

Toetudes eelmainitud uuringutele, võib kokkuvõtteks väita, et õpetajaametist meedias kajastatu varieerub küll riigiti, kuid on pigem negatiivne. Teema on oluline, sest meedia kujundab avalikku arvamust ning mõjutab seeläbi õpetajaameti mainet ja väärtust ühiskonnas, õpetajate endi rahulolu ning arusaama oma töö tähenduslikkusest. Valdavalt negatiivne meediakuvand võib mõjutada omakorda negatiivselt nii õpetajaameti järelkasvu, õpetajate motivatsioonitaset kui ka nende endi arvamust oma tööst. Arvestades õpetajate puudust ning sellest tulenevat vajadust tõsta ameti atraktiivsust ja ühiskondlikku tunnustust, on õpetajaameti meediakuvand oluline tegur nii ameti järelkasvu kui ka õpetajate heaolu kujundamisel.

On leitud, et õpetajaameti kajastamine meedias võib suurenedada haridustöötajate streikide ajal, sest streigiperioodidel muutuvad aktiivsemateks sõnavõtjateks erinevad haridusega seotud isikud (Gillespie, 2021). Kuna ühiskondlikud hinnangud põhinevad sageli meedias avaldatul (Bayate *et al.*, 2023), on näiteks leitud, et õpetajate streigi kajastamine meedias kasvatab

ühiskonna toetust õpetajaameti osas (Powers & Kim, 2023). Õpetajaametiga seotud probleemid tulevad streigiperioodidel ühiskonnas rohkem esile, kuna meedia vahendusel jõuavad need laiemal avalikkuseni (Gillespie, 2021). Võttes arvesse eelmainitud, võisid ka Eesti haridusmaastikul olevad väljakutsed saada meedias rohkem tähelepanu 2024. aasta jaanuaris toimunud haridustöötajate streigi ajal (Eesti Haridustöötajate liit, *s.a.*). Sellest tulenevalt on magistriritöös õpetajate taju oma ameti meediakuvandist ja selle mõjust ning parendusettepanekuid uuritud eelmainitud streigi meediakajastuste näitel. Autoritele teadaolevalt ei ole teemat varasemalt viimase Eestis toimunud haridustöötajate streigi meediakajastuste kontekstis käsitletud. Magistriritöö eesmärk on selgitada välja õpetajate taju oma ameti meediakuvandist haridustöötajate streigi meediakajastuste põhjal, õpetajate taju õpetajaameti meediakuvandi mõjust ning ettepanekud õpetajaameti meediakuvandi parendamiseks. Magistriritöös on neli uurimisküsimust:

1. Millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal oma ameti meediakuvandit?
2. Millisena kujutasid õpetajate arvates haridustöötajate streigi ajal ilmunud meediakajastused õpetajat?
3. Millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal meedias kujutatud õpetajaameti kuvandi mõju?
4. Milliseid ettepanekuid teevad õpetajad õpetajaameti meediakuvandi parendamiseks streigi meediakajastuse põhjal?

Metoodika

Valim

Lähtuvalt magistriritöö eesmärgist oli uuringus osalemise kriteeriumiks, et uuringus osaleja oli tegevõpetaja 2024. aasta haridustöötajate streigi ajal. Seadsime sellise kriteeriumi, sest soovisime uuringus osalejatelt teada saada nende mõtteid ja emotsioone nii meedias nähtu kui ka tööl kogetu kohta streigiperioodil. Sealjuures ei omanud tähtsust see, kas õpetaja streikis või mitte. Valimi moodustamisel kombineerisime mugavus- ja lumepallivalimi (Ahmed, 2024) moodustamise põhimõtteid. Esimese sammuna pöördusime oma tutvusringkonna poole ning kutsusime kriteeriumidele vastavaid inimesi intervjuus osalema. Seejärel küsisime uuringus osalejatelt soovitusi järgmisteks osalejateks, rakendades lumepallivalimi meetodit, kus esimesed intervjuueeritavad juhatasid meid järgmiste sobivate uuritavate juurde (Noy, 2008). Kõigile

uuringus osalejatele saatsime kirjad ettepanekuga intervjuus osaleda. Lähtuvalt Heast teadustavast (Hea teadustava, 2023) teavitasime osalejaid uuringu sisust ja eesmärgist, intervjuu umbkaudsest ajalisest kestusest ning sellest, et kõigile uuringus osalejatele tagatakse konfidentsiaalsus. Kokku kolmel korral keelduti intervjuus osalemast, tuues põhjuseks ajapuuduse või ebakindluse uuringu teema osas. Uuringus osales 20 õpetajat, kes taustaandmete põhjal jagunesid tööstaaži ning ainevaldkonna järgi. Osalejate tööstaaž oli vahemikus 2–30 aastat ning valimisse kuulus nii klassi-, loodusainete-, humanitaar kui ka sotsiaalinete õpetajaid.

Andmekogumine

Tankler ja Tisler (2019) on jaganud meedia neljaks kategooriaks: trükimeedia, audiovisuaalne meedia, digitaalmeedia ja sotsiaalmeedia. Meie keskendusime oma töös trükimeediale, täpsemalt veebis avaldatud artiklitele, kuna usume, et veebiväljaanded on tänapäeval inimestele lihtsasti kättesaadavad. Andmekogumiseks kasutasime individuaalset poolstruktureeritud intervjuud, mis võimaldab järgida intervjuukava, kuid samas paindlikult kohandada küsimusi ja nende järjekorda, võimaldades esile kerkida ka ootamatutel tulemustel (Adams, 2015). Selleks koostasime esmalt intervjuukava (vt lisa 1), mis koosnes 30 avatud küsimusest. Vastavalt intervjuukavale olid küsimused jaotatud nelja ploki: sissejuhatus ning kolmele uurimisküsimusele vastavate küsimustega plokid. Näiteks keskendusime esimese uurimisküsimuse plokis sellele, millised olid streigi ajal meedias peamised sõnumid, mis õpetajate arvates kujundasid nii õpetaja kui õpetajaameti kuvandit. Teises plokis küsisime õpetajatelt, millist mõju tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal meedias tekkinud õpetajaameti kuvandist. Kolmandas ehk viimases plokis küsisime õpetajatelt ettepanekuid, kuidas õpetajaameti meediakuvandit parendada. Kusjuures andmeanalüüsi käigus lisandus meie töösse veel üks uurimisküsimus. See on andmeanalüüsi tavapärase osa, mis annab võimaluse uurimuse fookust kohandada vastavalt sellele, milliseid kogemusi uuringus osalejad on välja toonud (Agee, 2009). Kuna intervjuude läbiviimise ajal oli streigist möödunud umbes aasta, esitasime intervjuu käigus uuringus osalejatele näited kahest streigiaegsest meediakajastusest, et aidata neil temaga seonduvaid mõtteid ja emotsioone meenutada (vt lisa 2). Selles osas saime õpetajatelt positiivset tagasisidet, sest nad tundsid, et etteantud artiklid aitasid neil varasemalt kogetud mõtteid ja emotsioone meenutada.

Andmekogumise instrumendi kvaliteedi tagamiseks ehk intervjuu küsimuste täpsemaks ja uurimisküsimustega paremasse vastavusse viimiseks arutasime neid juhendajaga ja viisime läbi

kaks prooviintervjuud. Prooviintervjuudes osalejad vastasid meie uuringus osalemise kriteeriumile. Prooviintervjuude tulemusena eemaldasime kavast ebavajalikud küsimused, täpsustasime küsimusi vastavalt intervjuueeritavate soovitudele ning koostasime juurde lisaküsimusi (nt “Kas streigi ajal meedias kujutatud kuvand jättis teie arvates püsiva mõju õpetajaameti mainele?”). Kuna muudatused intervjuukavas peale prooviintervjuusid ei olnud suured, võtsime prooviintervjuudest saadud andmed ka enda põhiuuringusse. Põhiuuring kestis 2024. aasta oktoobrist 2025. aasta märtsini.

Viibisime mõlemad iga intervjuu läbiviimise juures, kusjuures leppisime varem kokku, kumb intervjuud juhib. Enne iga intervjuu alustamist andsime intervjuueeritavatele teada intervjuu umbkaudse kestuse ja töö eesmärgi ning selgitasime, kuidas me tulemusi kajastame. Vastavalt eetikakoodeksile küsisime enne andmete kogumist õpetajatelt informeeritud nõusolekut (Hea teadustava, 2023). Selleks palusime allkirjaga kinnitada nõusolekulehe (vt lisa 3), kus küsisime luba heli salvestamiseks, lubasime tagada konfidentsiaalsuse ning andsime uuringus osalejale õiguse kuu aja jooksul intervjuu läbiviimisest teada anda, kui ta siiski ei luba enda intervjuu kasutamist uuringus. Samuti tuletasime intervjuueeritavatele meelde, et vastamine on vabatahtlik ja igal hetkel võib küsimustele vastamisest loobuda või uuringus osalemise katkestada. Kuna töö oli seotud meediaga, rääkisime üle selle, et keskendume veebiväljaannetele ning väldime sotsiaalmeedias tehtud postituste analüüsimist. Intervjuud lõpetasime alati võimalusega väljendada mõtteid, mis küsimustele vastates rääkimata jäid ning esitada meile küsimusi. Kõige pikem intervjuu kestis 65 minutit ja lühim 31 minutit. Keskmine intervjuu pikkus oli 43 minutit.

Andmeanalüüs

Andmete analüüsimiseks kasutasime kvalitatiivset sisuanalüüsi, mille abil on võimalik tuvastada teksti peamised tähendused ning seeläbi süveneda uuritavate erinevatesse kogemustesse ja kujunenud vaatenurkadesse (Agee, 2009). Kuna meie eesmärk oli muuhulgas uurida meediakuvandi tajutud mõju, osutus kvalitatiivne sisuanalüüs sobivaks andmeanalüüsi meetodiks, sest keskendusime õpetajate isiklikele kogemustele. Kuna tegu on paaristööga, jagasime tööülesanded nii transkribeerimisel kui kodeerimisel võrdselt.

Andmeanalüüs algas 20 intervjuu transkribeerimisega, millest mõlemad transkribeerisime kümme. Esialgse transkriptsiooni saamiseks kasutasime kõnetuvastussüsteemi Tekstiks.ee (Alumäe & Olev, 2022) ning seejärel parandasime tekstifailis kõik programmi tekitatud vead.

Vormistusega Times New Roman 12, reavahe 1,5, saime kokku 303 lehekülge transkribeeritud teksti. Seega tuli ühe transkribeeritud intervjuu mahuks keskmiselt 15 lehekülge teksti. Uuringus osalejate konfidentsiaalsuse tagamiseks hoiustame helifaile ning transkriptsioone parooliga kaitstud pilvepõhises kaustas kuni lõputöö kaitsmiseni. Peale transkribeerimist sisestasime transkribeeritud intervjuud QCAMap (Letz, 2024) keskkonda, mida kasutasime intervjuude kodeerimiseks. Kodeerimine võimaldab andmetes süsteemi loomist, oluliste teemade tuvastamist ja neis orienteerumist, kusjuures antud töös rakendasime induktiivset ehk avatud kodeerimist, mille käigus tekst analüüsitakse põhjalikult ning tähenduslikud üksused märgitakse ära vastavalt andmetest tulenevale sisule (Williams & Moser, 2019). Märgitud üksustele andsime koodid. Kodeeritud andmed tõstsime Microsoft Exceli programmi. Kuna meil tekkis mitmeid sarnaseid või samasuguseid koode, siis kustutasime korduivad koodid ning sarnaste koodide puhul valisime sobivama sõnastuse.

Andmeanalüüsi usaldusväärsuse tagamiseks kaaskodeerisime 20 intervjuust neli. Ühe intervjuu kaaskodeerimiseks palusime abi kursusekaaslaselt, et olla veelgi kindlamad enda kodeerimise täpsuses. Nii omavaheline kui ka kursusekaaslasega kaaskodeerimine andis võimaluse tagada andmeanalüüsi usaldusväärsus, sest kaaskodeerimine näitab, mil määral uurijad tajuvad andmetes sarnaseid nähtusi (Clarke *et al.*, 2023). Kaaskodeerimise tulemusena selgus, et leitud koodid olid sarnased, kuid siiski saime muuta mõne koodi sõnastuse täpsemaks ning samuti leidsime koode, mida meie ei olnud märganud. Samas näiteks esimese uurimisküsimuse (*Millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal oma ameti meediakuvandit?*) juures tõi kaaskodeerija välja neid koode, mis olid meie poolt teadlikult välja jäetud (nt “õpetaja kurbus” ja “õpetaja mure”), kuna liigitasime need esimese uurimisküsimuse asemel kolmanda (*Millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal meedias kujutatud õpetajaameti kuvandi mõju?*) alla. Sellest tulenevalt ei viinud me koodides neid muudatusi sisse. Samuti korduvkodeerisime töö usaldusväärsuse suurendamiseks kaks intervjuud. Kokkuvõtvalt said kaas- ja korduvkodeeritud ligikaudu 30% andmetest. Lähtusime seda tehes eetilisest põhimõttest, et teaduses tuleb olla täpne, sest täpsus ning kriitiline hindamine aitavad tuvastada töös esinevaid vigu ja vastuolusid (Hea teadustava, 2023).

Korrastatud koodide tabelid printisime välja ning paberil olevaid koode süstematiseerides lõime eri kategooriaid. Saadud koodipuud pildistasime üles, saatsime juhendajale ülevaatamiseks ja vormistasime programmi Canva abil digitaalseteks koodipuudeks (vt lisa 4). Esialgu paberil

koodipuude loomine osutuks edukaks, kuna vastavalt juhendaja nõuannetele võimaldas see meil koodi lihtsasti ümber tõsta ning korduvalt erinevaid kategooriaid katsetada.

Tulemused

Tulemused esitame uurimisküsimuste kaupa ning vastavalt peakategooriatele. Tulemuste illustreerimiseks kasutame tsitaate intervjuude käigus kogutud andmetest. Tsitaate korrigeerisime arusaadavuse huvides, kusjuures sümbol /.../ näitab tsitaatidest välja jäetud ehk uuringu seisukohalt ebaolulist osa. Samuti lisasime tsitaatidele koodid, mille puhul tähistab “ÕP” õpetajat ning sellele järgnev arv eristab tsitaatide autoreid üksteisest.

Õpetajate taju enda ameti meediakuvandist

Esimese uurimisküsimusega soovisime teada, millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal oma ameti meediakuvandit. Andmeanalüüsi käigus moodustus kolm peakategooriat: meediakuvandi toon, meediakuvandi muutlikkus ja meediakuvandi täpsus.

Meediakuvandi toon

Uuringus osalenute isiklikud kogemused olid erinevad, mistõttu esines nii sarnaseid kui vastandlikke arusaamu õpetajaameti meediakuvandi toonist. Enda ameti kajastamist tajusid õpetajad siiski valdavalt negatiivsel toonil, mainides märksõnu, mis viitavad ameti maine kahjustamisele ning väärtuse kahandamisele. Näiteks rääkis ÕP-8: *“Mulle tundub, et meediakajastus ja kuvand tegi pigem kahju sellele tööle, mis oli juba tehtud, et õpetaja kuvandit või õpetaja mainet tõsta ja väärtustada.”* Õpetajad tõid esile ka meedias kajastatud õpetajaameti meediakuvandit kahjustava negatiivse tulevikuperspektiivi, mille kohaselt õpetajaskond vananeb ja karjäärivõimalused puuduvad. Õpetajate sõnul võib selline meediakuvand kahandada ka noorte soovi õpetajaametit omandada: *“See kuvand ongi selline, et kõik ongi halvasti ja siis, kui on vaja seda pealetulevat põlvkonda sinna kooli, siis võib-olla nad näevadki, et see ongi nii kohutavalt raske ja ma ei saagi seal hakkama.”* (ÕP-17). Samuti kirjeldasid õpetajad teiste valdkondade ning nende palkade võrdlemisega seotud kuvandit. Sellist võrdlemist kujutati õpetajate arvates meedias negatiivsel toonil, kusjuures õpetajad tunnetasid sealjuures kohustust õigustada oma ametit ning soovi kõrgemale palgale: *“Natuke häbi hakkas juba, öeldi, et teil on niigi kõrged palgad ja siis te tahate veel.”* (ÕP-7).

Õpetajad, kes tajusid oma ameti meediakuvandit positiivsel toonil, kasutasid märksõnu “toetav”, ”mõistev” või “ülistav”, mis viitasid õpetajaameti tähtsustamisele meedias. Selgus, et õpetajate jaoks on oluline toetav ja tunnustav ameti meediakuvand: *“Mulle tundub see ikkagi au sees olevat, /.../ ja ma usun, et see paistab meedias ilusti välja.”* (ÕP-15). Kuigi mitmed õpetajad tajusid, et ameti meediakuvand oli positiivne, jäi intervjuudest kõlama mõte, et õpetajad ise on oma ameti osas kõige kriitilisemad ning see kajastub ka nende ameti meediakuvandi toonis: *“Kui tuua streigi näitel, siis minu meelest hästi palju toodi välja ameti väärtust ja õpetajate olulisust, aga natuke õpetajad teevad ise enda kuvandit maha ja alahindavad enda võimeid või olulisust,”* rääkis ÕP-3.

Meediakuvandi muutlikkus

Intervjuudest ilmnnes, et õpetajad tajusid enda ameti meediakuvandit muutlikuna. Nad ei tajunud seda kindlapiirilise või üheselt määratletuna, vaid kirjeldasid meediakuvandit kui midagi, mis on pidevalt välja kujunemas: *“/.../ see kuvand ei ole minu teada praegu ikkagi püsiv. Ei ole hea, aga ma ei ütle, et oleks halb ka. Ma ütlen, et ta on kogu aeg muutumas.”* (ÕP-16). Näiteks selgus õpetajate vastustest, et õpetajaameti meediakuvand võib õpetajate arvates muutuda vastavalt sellele, millised on ühiskonnas antud hetkel päevakajalised teemad. Näiteks kui fookuses on haridustöötajate streik, siis vaadatakse õpetajaametit läbi selliste filtrite nagu aja- ja rahapuudus. Õpetajate vastustest tuli aga esile, et selline killustatus ei anna õpetajast ega tema ametist terviklikku ega adekvaatset pilti: *“Ma arvan, et see on hästi hüplik, sõltuvalt sellest, mis parasjagu teemaks on /.../, ta nagu võtab neid noppeid mingisugustest asjadest, aga õpetajat kui tervikut ta tegelikult ei kujuta seal eriti adekvaatselt.”* (ÕP-13).

Samas leidsid intervjuueeritavad, et meediakuvand on tänu streigiperioodile paremuse poole liikumas. Mainiti, et just streigi ajal andis meedia teadliku panuse õpetajaameti väärtuse tõstmiseks, kajastades ametit üha positiivsemalt. Näiteks selgitas ÕP-16: *“Aga mina ise tunnen tegelikult, et õpetajat väärtustatakse ja see kuvand ei ole halb, see on tõusvas joones, ta on kogu aeg ajaga positiivses korrelatsioonis, kogu aeg paraneb.”* Samas toodi esile ka seda, et õpetajaameti meediakuvandi streigiaegne muutus võib olla ajutine ning sõltuda ka järgmistest aktuaalsetest teemadest haridusmaastikul.

Meediakuvandi täpsus

Õpetajad rääkisid intervjuudes meediakuvandi täpsusest. Arutleti, kui täpselt suudab meedia õpetajaameti olemust ning erinevaid aspekte õpetaja igapäevast tööst kajastada. Oma ameti kajastamise adekvaatsust hindasid õpetajad erinevalt. Õpetajad, kes tajusid õpetajaameti adekvaatset kajastamist meedias, kirjeldasid sregiaegset õpetajaameti meediakuvandit kui realistlikku ja õiglast, öeldes, et sõna said erinevad osapooled. Näiteks ÕP-1 tajus, et meedia kajastas õpetajaametit adekvaatselt: *“Kui rääkida nüüd, mis kuvandi meedia andis, siis tegelikult see on üsna realistlik sellest, mis päriselt nende kooli nelja seina vahel toimub.”* Uuringust selgus, et õpetajad peavad adekvaatset meediakuvandit väga oluliseks, et ühiskonnas ei tekiks nende tööst valearusaamu.

Õpetajad, kes tajusid meediakuvandit ebaadekvaatsena, rääkisid, et meediakuvand oli ühekülgne ja üksikutel näidetel põhinev. Õpetajate arvates ei suutnud meedia hoomata täielikku pilti, vaid fookusesse võeti intrigeerivamad näited, mis tihtipeale osutasid probleemkohtadele: *“See kuvand oli minu meelest üksikutel näidetel põhinev, keskenduv sellele, kus on mingid kitsaskohad /.../,”* rääkis ÕP-13. Õpetajate arvates on meedia kalduvus keskenduda õpetajaameti negatiivsetele aspektidele seotud sooviga tõsta artiklite loetavust. Samuti hinnati meediakuvandit pealiskaudseks, sest kajastustega ei mindud piisavalt süvitsi. See ei anna õpetajate hinnangul adekvaatset kuvandit õpetajaametist.

Meediakuvandi täpsuse osas jäi mitmelt intervjuueeritavalt kõlama mõte, et meedia ei saagi täpselt teada, mis õpetaja igapäevaelus toimub. Näiteks nentis ÕP-6: *“Ma arvan, et inimene, kes ei ole koolis sees olnud, ei saagi päris täpselt mõista, mis siin toimub.”* Intervjuudest selgus, et isegi kui õpetajad mõistavad, et nende ameti meediakuvand võib küll olla mõjutatud päriselulistest näidetest, ei taha nad sellist meedia poolt loodud kuvandit alati endaga seostada. Näiteks kirjeldas ÕP-6 enda vastumeelsust õpetajaameti negatiivse kuvandi osas: *“Ma ei taha, et minu ameti kuvand on see, et ta on vaene, väsinud, kurnatud, ta käib sama mantliga 30 aastat ja ta vihkab lapsi.”*

Õpetaja kujutamine meedias

Teise uurimisküsimusega soovisime teada, millisena kujutasid õpetajate arvates haridustöötajate streigi ajal ilmunud meediakajastused õpetajat. Andmeanalüüsi käigus moodustus kaks peakategooriat: tunnustav kujutamine ja kriitiline kujutamine.

Tunnustav kujutamine

Õpetajat tunnustavates meediakajastuses rõhuti õpetajate arvates nende kiiduväärt tööle ning vastutulelikkusele, millega nad tööd teevad: *“Et kui me nüüd räägime meediast, ajakirjandusest, siis ma arvan, et õpetajaid seal ikkagi hinnatakse ja austatakse.”* (ÕP-4). Selgus, et õpetajad peavad tunnustavateks neid kajastusi, kus hinnatakse nende töö keerukust, avaldatakse tänu või mõistetakse nende panust oma töösse. ÕP-11 tõi esile mõtte, et õpetajatööd kujutatakse meedias küll väga tänuväärseks, kuid sellised arvamused on meedias mõnikord öeldud teatava haletsusega: *“Õpetaja kohta räägitakse meedias alati, et see on väga tänuväärne töö, aga kuskil kuklas tekib tunne, et see on see jutt, mida me peame rääkima, sest tegelikult me õpetajatele palka ju ei maksa.”* Intervjuudest selgus, et kuigi õpetajad ootavad meedia kaudu ühiskondlikku tunnustust ja toetust, tajuvad nad haletseval viisil esitatud tunnustust pigem negatiivsena.

Kriitiline kujutamine

Intervjueeritavad olid seisukohal, et õpetajat meedias kujutades kasutatakse sageli negatiivseid omadussõnu, seostades õpetajaametit erinevate päevakajaliste haridusvaldkonna probleemidega. Näiteks iseloomustati õpetajate arvates streigiperioodil neid läbi koormuse, palga- ja vaimse tervise teemade, luues meedias kuvandi, et õpetaja on vaene, ülekoormatud ja tülpinud. Intervjueeritavad tõid esile, et õpetajat ei kujutata meedias kui haridusvaldkonna probleemide keskel töötavat spetsialisti, vaid kui osa nendest probleemidest. Ehk siis ei jää õpetajast kuvand kui probleemide all kannatajast, vaid ka õpetaja ise on meedia pilgu läbi probleem. ÕP-11 rääkis: *“Ma tundsin ennast halvasti, sest õpetajad on toodud meedias tähelepanu alla, kuid keskmiselt on probleem ehk siis meid käsitletakse probleemina või siis osana probleemist.”*

Õpetajate vastustest selgus, et neid kujutati ka palgateemade kaudu. Näiteks kirjeldati õpetajat rahuolematu ja hädaldava töötajana, kes meedias palga osas sõna võtab. Õpetajate arvates tekib meediast lugejale pilt õpetajast, kes ei ole palgatõusu väärt, sest ta on juba niigi heal elujärgel. Soov palgatõusuks kirjeldab vaid nende rahaahnust. Mitmete õpetajate arvates on ajakirjandusel eesmärk läbi kriitiliste kajastuste endale lugejaid meelitada: *“Ajakirjandus tahaks nagu luua sellise pildi, et see kutsub rohkem lugema kui vaatad, et nad on tõesti nii närvilised ja läbipõlenud ja kustunud ja ületöötanud.”* (ÕP-6). Kuigi tihti kujutatakse õpetajat meedias

imetlusväärseks, luuakse nende arvates sinna kõrvale mulje õpetajast kui ennastohverdavast ja alandlikust isikust.

Õpetajaameti meediakuvandi tajutud mõju

Kolmanda uurimisküsimusega soovisime teada, millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal meedias kujutatud õpetajaameti kuvandi mõju. Andmeanalüüsi käigus moodustus selle küsimuse vastustest neli peakategooriat: tajutud emotsionaalne mõju, tajutud tööalane mõju ja tajutud ühiskondlik mõju ning ei tajutud mõju.

Emotsionaalne mõju

Intervjuudest selgus, et õpetajate emotsionaalne reaktsioon oli muuhulgas seotud loetud artiklite sisuga ning jagunes positiivseks ja negatiivseks emotsionaalseks mõjuks. Õpetajad, kes tajusid mõju positiivseks, kogesid üldiselt meediakajastuste lugemisest positiivseid emotsioone, mis väljendusid näiteks rõõmuna. Õpetajate sõnul pakuvad rõõmu eriti need artiklid, kus kujutatakse õpetajat ja tema ametit tunnustavalt, tuues näiteks esile ameti väärtust või väljendades õpetajaameti suhtes empaatiat: *“/.../ tore, et on inimesi, kes päriselt oskavad seda hinnata ja mõistavad selle töö vajalikkust ja väärtust. Sellised artiklid teevad mulle rõõmu.”* (ÕP-6). Sellised meediakajastused tõid õpetajates esile uhkuse enda elukutse üle. Lisaks uhkusele väljendasid õpetajad ka seda, et neis tekkis meediakajastusi lugedes lootus näha muutusi seoses oma ametiga. Positiivset mõju kirjeldati ka tekkinud tänutunde näol, et meedias teemat tähele pandi. Samuti rääkisid õpetajad, et meedia pani neid tundma märgatu ja kuulatuna. Näiteks mainis ÕP-15: *“/.../ oli mitmeid kajastusi, mis tekitasid kindlasti toetatud, märgatud ja kuulatud tunnet.”*

Õpetajad, kes tajusid negatiivset mõju enda emotsioonide üle, rääkisid, et negatiivse sisuga meediakajastusi võeti isiklikult ning need tekitasid halva enesetunde. Mitmed õpetajad tundsid end alandatud ning kogesid pahameelt selle üle, kuidas neist ja nende ametist meedias räägiti. Vestlustest õpetajatega ilmnas, et meediakajastused olid löögiks nende vaimsele tervisele: *“Õpetajad olid palju kurvemad, paljud põlesid läbi, sest nad olid justkui nagu tähelepanu keskpunktis. Et noh, see oli tegelikult löök inimese vaimsele tervisele igal juhul.”* ÕP-11. Mitmete õpetajate sõnul tundsid nad kurbust ja jõuetust peamiselt negatiivse sisuga ja ilma selge mõtteta kirjutatud artikleid lugedes. Selle tulemusena kirjeldasid õpetajad, et neis tekkis lootusetus ning

hirm nii enda emotsionaalse heaolu kui ka õpetajaameti tuleviku pärast. Samuti rääkisid õpetajad, et nad väsisid pidevast meediatähelepanust ära. Lisaks tundsid õpetajad end häiritult, sest nad kogesid, et meedia surus neile peale kuvandit, mis ei olnud nendega tegelikult seotud. See tekitas õpetajates tunde, justkui oleksid nad pidanud enda väärtust kaitsma või õigustama: *“Tundus, et õpetaja peaks ennast hakkama kaitsma või ennast tõestama, et ma olen väärt rohkem.”* (ÕP-16).

Kuna streigiperioodil ilmunud artiklid keskendusid peamiselt aktuaalsetele haridusmaastiku väljakutsetele, tundsid õpetajad end solvatuna kui meediakajastustes tehti palgatõusu ja töökoormuse vähendamise eest seisvaid õpetajaid maha. Õpetajad kirjeldasid kogetut ka viha või manipuleeritud tundenäidetena. Sõnavõttud, kus väljendati vastumeelsust õpetajaameti suhtes, panid mõnda õpetajat esmapilgul küll silmi pööritama või muigama, kuid hiljem tõid endaga kaasa kohmetuse või hirmu. Selle tulemusena jäeti näiteks teemakuugetes seltskondades enda amet mainimata. Näiteks rääkis enda kogemusest ÕP-3: *“Võin öelda küll, et võtan huumoriga, aga mingi hetk võib-olla see hakkas mind ikkagi vaimselt mõjutama. Ta süvendas minu hirmu õpetajaametist rääkimisel inimestega, kes ei ole kooliga seotud.”*

Tööalane mõju

Intervjuudest selgus mõju, mida õpetajad tajusid erinevates tööga seotud aspektides. Tööalane mõju avaldus nii õpetajate omavahelises suhtluses kui ka suhtluses teiste osapooltega ning õpetaja refleksioonis seoses oma rolli ja tööga.

Õpetajate vastustest ilmnis, et nende ameti meediakuvandil oli nende arvates mõju õpetajate omavahelisele suhtlusele, mis väljendus peamiselt kolleegide seas tekkinud aruteludes: *“Kui ikkagi tunnist tuldi, siis istuti jälle kokku ja ajalehed olid laua peal ja öeldi, et ma lugesin seda, mis sa lugesid? Mis sa sellest arvad? Ja nii edasi, kogu aeg käis selline jutt.”* (ÕP-8).

Õpetajate sõnul viisid sellised arutelud valdavalt suurenenud kokkukuuluvustunde tekkimiseni, kuid samas tuli esile erinevate seisukohtade tõttu kolleegidevahelist lõhenemist. Suhtluses õpilastega, märkasid õpetajad nii õpilaste siirast isiklikku huvi, mis soodustas klassis sisukaid arutelusid, kui ka negatiivse alatooniga provotseerivaid küsimusi. Õpetajad tõdesid, et nad pidid tegema õpilastele palju selgitustööd nii ümberringi toimuva kui ka enda töö ja palga osas.

“Tõstatas õpilastes selles mõttes küll huvi, aga ta natuke tõstatas seda nii-öelda negatiivselt, sest need, kes küsisid, küsisid võib-olla natuke provotseerivamalt, et palju sa siis raha teenid /.../,”

rääkis ÕP-3. Mitmed õpetajad tõdesid, et nad ei tundnud õpilastega neid teemasid arutades end

alati mugavalt. Suhtluses lapsevanematega tajusid õpetajad peamiselt positiivseid muutusi, mis väljendusid nii sidemete tugevnemises kui tänuväärse töö eest saadud kingitustes.

Tööalaselt panid streigiaegsed meediakajastused õpetajaid reflekteerima enda töö ja rolli üle. Mõnda õpetajat pani meediakuvand mõtlema, et ta ei panusta oma töösse piisavalt, samas kui teised tundsid, et nad pühenduvad oma tööle liiga palju: *“Ma arvan, et ta pani selles mõttes mõtlema, et kas kõike seda, mis ma teen, kas seda on vaja teha.”* (ÕP-2). Õpetajad kirjeldasid, et meediast loetu ajendil tekkisid neil erinevad mõtted selle osas, kas ja kuidas peaksid nad ise enda töömahtu vähendama või suurendama. Õpetajaameti meediakuvandil oli õpetajate sõnul mõju ka sellele, kuidas nad enda tööga seotud tulevikku nägid. Oli õpetajaid, kelle jaoks oli meediakuvand demotiveeriv ning tekitas mõtteid töölt lahkuda, kuid leidis ka õpetajaid, kelles tekitas see vastupidise tunde. Näiteks mainis ÕP-8: *“Tead isegi väike jonn tekkis neid artikleid lugedes või sihuke tunne, et ma ei anna alla, et see on väga äge amet, et seda ei võeta lihtsalt niimoodi ära.”*

Ühiskondlik mõju

Streigi ajal ilmunud meediakajastused õpetajate kohta andsid õpetajate arvates ühiskonnas võimaluse õpetajaameti paremaks teadvustamiseks. Meedias suunati tähelepanu nii õpetajaameti telgitagustele, rõõmudele kui ka probleemidele. See avardas õpetajate meelest inimeste silmaringi õpetajaametist ning kasvatas ühiskonna toetust ja empaatiat õpetajate suunas: *“Ma arvan, et empaatiavõime võib-olla natukene tõusis just nimelt tänu sellele, et ühiskond teadvustas, mida kõike üks õpetaja teeb.”* (ÕP-13). Toetust kogesid õpetajad nii erinevate ühiskonnaliikmete kui ka erinevate valdkondade spetsialistide poolt, näiteks siis kui meedias võtsid sõna näitlejad, arstid või teadlased. Lisaks toetuse kasvule, kogesid õpetajad ühiskonna huvi süvenemist nende ameti ja eriti sellega kaasnevate väljakutsete osas. Õpetajad kirjeldasid, et neilt küsiti tihti küsimusi ja selgitusi selle kohta, kuidas nende igapäevane töö ja panus tegelikult välja näevad või milliste raskustega silmitsi seistakse. Näiteks mainis ÕP-3: *“/.../ et justkui võiks mõelda, et see meedia siis tekitas seda kõlapinda, et huvituti natuke rohkem või süveneti natuke rohkem õpetajaametisse ja nendesse valukohtadesse.”* Vastukaaluks oli aga õpetajaid, kes tundsid, et valukohtadele fookuse suunamine naeruvääristas ja kahjustas nende ameti kuvandit.

Ei tajutud mõju

Teistest mõjuga seotud tulemustest eristusid selgelt vastused, kus meediakuvandi mõju erinevatele aspektidele ei tajutud. Õpetajad, kes mõju ei tajunud, mainisid, et kuigi artikleid lugedes jäädki hetkeks küll kirjutatule mõtlema, ei kandunud nende hinnangul mõju edasi püsivate tunnete, hoiakute ega tegudeni. Põhjenduseks tõid õpetajad oma pika töökogemuse, paksu naha või enesekindluse. Oli ka õpetajaid, kes meediakajastuste üle silmi pööritasid ja neid tõsiselt ei võtnud: *“Aga ma ei võta seda isiklikult, sest tavaliselt pigem on näha nendest artiklitest seda, et inimesel endal on mingi suurem viha elu vastu või õpetajate vastu, see on minu jaoks alati naljakas /.../.”* (ÕP-3).

Õpetajate ettepanekud õpetajaameti meediakuvandi parendamiseks

Neljanda uurimisküsimusega soovisime teada, milliseid ettepanekuid teevad õpetajad õpetajaameti meediakuvandi parendamiseks streigi meediakajastuse põhjal. Andmeanalüüsi käigus moodustus küsimuse vastustest kolm peakategooriat: ettepanekud sõnavõtjate, kajastuste ja kajastamise keskkondade kohta.

Ettepanekud sõnavõtjate kohta

Pea iga õpetaja väitis, et selleks, et õpetajaameti meediakuvandit parendada, peaksid õpetajad ise meedias rohkem sõna võtma: *“Kui ma mõtlen, et kelle hääl võiks kõlada, siis ma tahaks, et õpetaja enda hääl kõlaks rohkem.”* (ÕP-9). Peeti oluliseks, et õpetajad, kes sõna võtavad, peaksid olema nii eri koolidest kui eri tööstaažiga. Õpetajad nentisid, et selleks, et meediakuvand nende ameti kohta adekvaatne oleks, peaksid nemad ise näitama välja suuremat initsiatiivi enda ameti kajastamisel. Samas tunnistasid õpetajad, et nad ei võta meedias sõna ajapuuduse ega hirmu tõttu saada kriitikat või kiusu. Näiteks rääkis ÕP-6: *“Tegelikult ma arvan, et õpetajad võiksid ise julgemalt kirjutada, aga me vist ei kirjutagi sellepärast, et ei taha seda materdamist pärast saada. Alati pead arvestama sellega, et sa võid saada positiivset, aga negatiivset saad kindlasti.”*

Lisaks õpetajatele pakuti välja näiteks haridusasutuste juhtkondade või haridusministri sõnavõtte, kuna nende panus ei aitaks mitte ainult parendada meediakuvandit, vaid võiks kaasa aidata õpetajate motivatsiooni tõstmisele. Õpetajad ütlesid, et nende jaoks on oluline, et sõna võtaksid inimesed, kes on hariduses toimuvaga kursis. Et õpetajaameti väärtust kaitsta, võiksid õpetajate sõnul meedias sõna võtta ka endised ja praegused õpilased ning lapsevanemad:

“Näiteks see, et koolil ongi kogukond ja lapsevanemad, kes räägivad meedias õpetajate eest, see oleks ütlemata suur tugipunkt.” (ÕP-13). Lisaks haridusvaldkonnaga tihedalt seotud inimestele, ootavad õpetajad meedias sõnavõtte ka teiste valdkondade esindajatelt. Selliste sõnavõtjate kaudu on õpetajate hinnangul võimalik jõuda nende ühiskonnaliikmeteni, kes haridusvaldkonnas tegutsevaid inimesi meedias ei jälgi või oluliseks ei pea. Potentsiaalsete sõnavõtjate üle arutles ÕP-14: “Võib-olla filosoofid, et selles mõttes sellised, ütleme, laiema pildi mõtestajad, teadlased.”

Õpetajate arvates ei tohiks meedias õpetajaameti kohta sõna võtta inimesed, kes haridusvaldkonnaga üldse kursis ei ole, kuna see soodustab sisutühjade ja mõtlematute hinnangute levikut ning kahjustab ameti kuvandit. Näiteks rääkis ÕP-19: “Kui sul ei ole midagi öelda, siis ära kirjuta lihtsalt niisama, et kirjutada.” Õpetajad küll nentisid, et õigus sõna võtta on igal inimesel, kuid siiski eelistavad nad sõnavõtjaid, kelle jutt vastab tõele ja on viisakas. Kuigi sõnavõtte oodatakse erinevate valdkondade esindajatelt, ilmnis õpetajate vastustest, et teiste valdkondade esindajad ei tohiks esitleda end õpetajaameti asjatundjatena: “No ma ei lähe meditsiinist kirjutama, ma arvan, et arstid naeraks mu välja kui ma hakkaks nende tööalaselts artikleid kirjutama, aga osad lähevad õpetajaametist kirjutama.” (ÕP-6).

Ettepanekud kajastuste kohta

Õpetajad tegid ettepanekuid selle kohta, mida meedias nende ametist rohkem või vähem kajastada võiks. Enda ettepanekutes lähtusid õpetajad lisaks isiklikule soovile tihti ka sellest, milline kuvand võiks jõuda õpetajaametist noorteni ning kuidas see kõnetaks neid kui potentsiaalseid tulevasi õpetajaid.

Rohkem võiks õpetajate arvates kajastada ameti positiivseid külgi, sealhulgas nii ameti erakordsust kui ka sügavat mõju: “Ma tahaks, et see (meedia) nagu keskenduks sellele, kui erakordne see amet on.” (ÕP-9). Lisaks tuli õpetajate vastustest esile, et meedia võiks selgitada ühiskonna teadlikkuse tõstmiseks õpetajate töökoormusega seotud aspekte või rahastust. Õpetajatele meenus, et streigiperioodil selgitati meediakuvandi kaudu küllaltki tihti nende töös toimuvat ning anti ülevaade õpetajaametist. Näiteks meenutas ÕP-17: “/.../ rohkem nagu süvitsi mindi, räägiti päris asjadest. Et varem oli hästi pealiskaudselt, aga streigi ajal ühiskonnas, keda huvitas, siis sai lugeda artikleid või raadiosaateid kuulata, kuhu õpetajaid kutsuti rääkima oma tööst.” Sellest tulenevalt tahaksid õpetajad, et meedia kajastaks nende igapäevatoos toimuvat,

tuues võimalikult mitmekesiselt esile nii töö häid kui ka keerulisi hetki. Näiteks soovitakse lugeda arvamusartikleid, persooni- ja edulugusid. *“Ma ei taha öelda, et näidata neid õpetajate saavutusi saavutuste pärast, aga just selle vajalikkuse prisma läbi. Et mida see töö tähendab ja mis seeläbi võimalik on ja mida me oleme saavutanud,”* selgitas ÕP-8. Samuti ilmnis õpetajate vastustest, et nende arvates võiks meedias teadlikult lükata ümber eelarvamusi hariduse või õpetajaameti kohta, näidates, kuidas õpetajaamet ajas muutunud on. Lisaks arvasid õpetajad, et meedia võiks nende ametit kajastada neutraalsemalt. Õpetajad nentisid, et selle saavutamiseks on oluline kajastada kriitikat, mis võiks õpetajate arvates olla läbimõeldud ja konstruktiivne. Kui aga meedias kajastatakse probleeme, soovivad õpetajad näha neid koos konkreetsete lahendusettepanekutega: *“Kui sul on mingi probleem, siis mine konkreetselt selle inimese või kooli juurde. Sellest ei pea pasundama igale poole, sest see mõjub kõigile. Need, kes veel teevad midagi sära silmis, need ei taha ka enam teha.”* (ÕP-10).

Õpetajate arvates võiks meedias vähem kajastada negatiivseid näiteid ja kasutada vähem depressiivseid pealkirju. Kuigi õpetajad mainisid, et meedia eesmärk on tihti just raha teenimine ning negatiivne paratamatult müüb, tahaksid õpetajad seda poolt meedias siiski harvem näha. *“Aga selline ühiskond laiemalt positiivseid asju loeb vähe, klikke ja artiklite avamist toovad ikka mingid niisugused depressiivsed või katastroofilise maiguga pealkirjad,”* mainis ÕP-18. Õpetajate vastustest ilmnis, et nad tahaksid meedias näha rohkem neutraalseid kajastusi, mis ei oleks liialt ülistavad või kahjustavad. Liigne ühe ameti kiitmine või vastupidi negatiivselt kuvamine loob õpetajate meelest valearusaama, justkui õpetajaametis on kõik alati hästi. *“Mina nagu ei kiidaks üle, et meil on kõik nii hästi, mina annaks selle realistliku pildi lihtsalt, kuidas päriselt on, et ma üleliia ei kiidaks,”* rääkis ÕP-19. Samuti soodustab õpetajate arvates nende ameti liigne kiitmine negatiivseid võrdlusi teiste ametite ja isikutega. Vastukaaluks sellele, mida kajastada vähem, esines ka neid õpetajaid, kelle arvates on õpetajaameti kajastus meedias nii väike, et seda veelgi kokku tõmmata tundub ebavajalik.

Suur hulk ettepanekuid toodi välja suunatult ajakirjanikele. Õpetajate jaoks on oluline, et nad kajastaksid õpetajaametit tasakaalukalt, kasutaksid usaldusväärseid allikad ning hoiaksid meediakajastused õpetajaametist regulaarse ja adekvaatsena. ÕP-13 rääkis: *“Ma arvan, et võiks kajastada regulaarsemalt ja võib-olla nagu representatiivsemalt seda, mida õpetajad teevad, sest kui on sellised kriisiajad, siis kerkivad esile ekstreemsed näited.”* Õpetajad arvasid, et meedias tehakse üksikutest negatiivsetest juhtumitest tihti üldistavaid järeldusi. Sellist üksikute näidete

üldistamist võiks aga õpetajate arvates meedias vähem olla, sest nende sõnul ei saa üksikute näidete põhjal üldistada ühtegi eriala: *”/.../ kui on mingi selline raskem artikkel, siis ma ei tahaks, et jääks kõlama, et nii ongi, et kõigil õpetajatel on nii, vaid see on lihtsalt üks lugu paljudest, tegelikult on palju rohkem lugusid.”* (ÕP-9).

Ettepanekud kajastamise keskkondadeks

Õpetajad tõid esile, et ühiskonna teadlikkust võiks õpetajaametis toimuvast tõsta, viies teemad näiteks tele- ja raadiosaadetesse. ÕP-3 mainis: *“Ma arvan, et kõige-kõige strateegilisemalt parem valik oleks jagada mingit lugu kas siis raadios või telekas. Aga kuidas see lugu sinna saab, vot sellele ma vastata ei oska.”* Intervjuude käigus selgus seegi, et õpetajad ei ole teadlikud, kuhu pöörduda enda sooviga meedias sõna võtta. Õpetajad tahaksid, et neid teavitataks enda ameti kajastamise erinevatest võimalustest. Potentsiaalsed variandid, kus nii õpetajaameti meediakuvandist kui ka erinevatest kajastamise võimalustest rääkida võiks, oleksid õpetajate arvates näites erinevad haridusüritused. Lähtudes õpetajate arvamusel, et nad peaksid meedias rohkem sõna võtma, tegid nad ettepaneku, et õpetajad võiksid kasutada enda ameti tutvustamiseks sotsiaalmeediat, kuna selle kaudu on laiema üldsuseni lihtsam jõuda. Õpetajate arvates saab sotsiaalmeedias enda tööd eriti ausalt ja vahetult näidata, mis aitab kaasa adekvaatse meediakuvandi loomisele. *“Aina enam koguvad aktuaalsust Instagrami kontod või blogid, kus õpetajad jagavadki päris igapäevaelu, mis kindlasti köidab /.../. See on tähtis, et õpetaja ise hakkaks võib-olla natuke väljapoole elama ja näitama, mis päriselt toimub,”* rääkis ÕP-1.

Arutelu

Töö eesmärk oli selgitada välja õpetajate taju oma ameti meediakuvandist haridustöötajate streigi meediakajastuste põhjal, õpetajate taju õpetajaameti meediakuvandi mõjust ning ettepanekud õpetajaameti meediakuvandi parendamiseks.

Õpetajad tajusid, et nende ametit kuvati haridustöötajate streigi ajal peamiselt negatiivsel toonil. Esimese uurimisküsimusega soovisime teada saada, millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal oma ameti meediakuvandit. Uuringu tulemused näitasid, et õpetajad tajusid streigi ajal oma ameti meediakuvandit valdavalt negatiivsena. Negatiivne üldmulje kujunes näiteks õpetajaameti võrdlemisest teiste ametite ja nende palkadega, pessimistlikest tulevikuprognosidest ning meediakajastuse toonist tervikuna. Ka Eestis läbiviidud õpetajate

puuduse põhjuseid käsitlevas uuringus (Leijen *et al.*, 2025) jõuti muuhulgas järelduseni, et meedia loob õpetajaametist kohati liiga negatiivse kuvandi. Samas selgus Eestis 2021. aastal läbiviidud uuringust (Haridus- ja Teadusministeerium, 2021), et 39% osalenud õpetajatest peavad oma ameti mainet heaks või väga heaks ning vaid viiendik õpetajatest peab oma ameti mainet halvaks. Kuigi käesolev magistritöö kasutas kvalitatiivset uurimisviisi ega mõõtnud õpetajate hoiakuid kvantitatiivselt, võib siiski oletada, et streigiaeget meediakuvandit tajusid õpetajad tavapärasega võrreldes negatiivsemana. Kuna meedia kujundab ühiskonna arusaama tegelikkusest (Stromquist, 2018) ja õpetajad tajuvad meediakuvandit valdavalt negatiivsena, võib järeldada, et meedia negatiivne toon kahjustab ühiskonnas õpetajaameti kuvandit.

Õpetajaameti meediakuvand on sageli ebatäpne. Uuringu tulemused näitasid, et meedias kujutatud õpetajaameti kuvand on õpetajate arvates pigem ebaadekvaatne, mis väljendub artiklite pealiskaudsuses ja üksikutel näidetel põhinemises. Ka varasem uuring viitab sellele, et õpetajad suhtuvad haridusteemaliste kajastuste adekvaatsusesse kriitiliselt ega usalda õpetajaametit kajastavaid ajakirjanikke, kuna õpetajaameti meediakajastus ei ole õpetajate arvates andnud realistlikku ülevaadet koolides toimuvast (Shine & Rogers, 2021). Sarnase tulemuseni jõudsime ka enda uuringus, kus õpetajate arvates võib nende ameti valdavalt ebaadekvaatne meediakuvand tuleneda sellest, et õpetajaametit kajastavad ajakirjanikud haaravad kinni üksikutest intrigeerivatest näidetest ega kajasta ametis päriselt toimuvat. See aga loob ühiskonnas õpetajaametist valearusaama, mis mõjutab nii praeguste õpetajate motiveeritust ametisse jääda kui ka tulevaste õpetajate valmisolekut seda elukutset valida.

Streigi ajal avaldatud meediakajastused kujutasid õpetajat kriitiliselt. Teise uurimisküsimusega soovisime teada saada, millisena kujutasid õpetajate arvates haridustöötajate streigi ajal ilmunud meediakajastused õpetajat. Intervjueeritavad leidsid, et meedias esines nende kohta rohkem negatiivseid kui positiivseid kirjeldusi. Õpetajate sõnul kirjeldati meediakajastustes õpetajat kui rahaahnet ja vaest töötajat, kes on mitmete haridusprobleemide allikas. Samuti kujutab õpetajate arvates meedia neid emotsionaalselt ja kurnatult. Kriitilist kujutamist õpetajast on leitud ka varasemalt, kus analüüsid haridustöötajate streigi aegset kajastust ilmnes, et õpetajaid kujutati meedias ahnete ja liiga kõrgete nõudmistega töötajatena (Gillespie, 2021). Veel on varasemalt leitud, et õpetajaid nähakse meedias samaaegselt nii süüdlaste kui ohvritena (Bayate *et al.*, 2023), kusjuures meie uuringust selgus, et õpetajad ei soovi olla meedias kummaski rollis. Nii meie tulemuste kui ka varasemalt läbiviidud uuringute põhjal võib öelda, et

meedia kirjeldab õpetajat pigem negatiivsete omaduste kaudu. Meedias esitatud stereotüübid võivad aga süvendada õpetajates tunnet, et nende tegelikku olemust moonutatakse ning neid asetatakse rollidesse, kus nad tegelikult olla ei soovi. Selline õpetajatest kriitilise kujutise kajastamine võib aga kahandada õpetajate professionaalset mainet ning luua ühiskonnas alusetuid stereotüüpe, millest tulenevalt kahjustub nii õpetajate endi heaolu kui ka nende ameti atraktiivsus.

Streigiaeagsed meediakajastused avaldasid mitmesugust mõju. Kolmanda uurimisküsimusega soovisime teada, millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal meedias kujutatud õpetajaameti kuvandi mõju. Tulemustest selgus, et õpetajad tajusid meediakajastuste mõju enda emotsioonidele, igapäevasele tööle ja ühiskonnas toimuvale. Meedias kajastatu mõjutab oluliselt nii inimese tegusid ja mõtteid (Happer & Philo, 2013) kui ka ühiskonna arusaamu ja hoiakuid õpetajaameti suhtes (Bayate *et al.*, 2023). Seega on oluline mõista, kuidas meediakajastuste mõju õpetajate arvates väljendub.

Meie uuringus osalenud õpetajate hinnangul jäi neil streigiaeagsetest meediakajastustest esile valdavalt negatiivne emotsioon, tuues kaasa kurbust ja jõuetust. Õpetajate vastustest ilmnes, et meediakajastused olid löögiks nende vaimsele tervisele. Seda, et meediakajastustel on mõju õpetajate emotsioonide üle, on leitud ka varasemalt, kus negatiivne meediakuvand on tekitanud õpetajates nende sõnul ebameeldivat tunnet (Shine, 2017). See viitab sellele, et õpetajate tajutud negatiivne meediakuvand suurendab õpetajate läbipõlemise riski ja võib vähendada töömotivatsiooni.

Ühiskondliku mõju kohta näitasid uuringu tulemused seda, et kuna õpetajate arvates keskenduti streigiaeagsetes meediakajastustes nii õpetajaameti rõõmudele kui ka probleemidele, suurenes ühiskonna tähelepanu ja toetus õpetajaameti suhtes. Ka varasemalt on leitud, et õpetajaameti meedias kajastamine aitab tuua ühiskonna tähelepanu hariduses esinevatele probleemidele (Tomelin & Rausch, 2023), mis on omakorda oluline samm haridusprobleemide leevenemise suunas. Kusjuures, õpetajad ise ootavad, et probleeme käsitletak meedias konstruktiivselt ja koos konkreetsete lahendusettepanekutega. Sellest järelduvalt võivad õpetajad tunda end rohkem väärtustatuna, mis võib tõsta nende rahulolu oma tööst ning kinnistada ametis püsimise soovi.

Töölaseks panid streigiaeagsed meediakajastused meie uuringus osalenud õpetajaid enda ameti ja rolli üle reflekteerima, tekitades osadel õpetajatel mõtteid töölt lahkuda ja teistel motivatsiooni jätkata. On leitud, et negatiivsetel meediakajastustel on õpetajaameti üle

potentsiaalne negatiivne mõju (Shine & Rogers, 2021), mis väljendub sageli õpetajate otsuses ametist lahkuda (Shine, 2017). Samuti võivad meediakajastused negatiivset mõju avaldada õpetajate motivatsioonitasemele (Kasapoglu, 2020). Õpetajate töölt lahkumise ja motivatsioonitaseme languse tulemusena võib omakorda süveneda õpetajate puudus.

Õpetajad ootavad, et nende ametit käsitletaks meedias adekvaatselt. Neljanda uurimisküsimusega soovisime teada, milliseid ettepanekuid teevad õpetajad õpetajaameti meediakuvandi parendamiseks streigi meediakajastuse põhjal. Selgus, et õpetajate arvates peaksid meediakajastused nende ameti kohta peegeldama rohkem nende igapäevatööga kaasnevaid rõõme ning raskusi. Kajastusi soovitakse näha usaldusväärsetest allikatest. Samuti on varasemad uuringud kinnitanud, et õpetajad ootavad oma ameti meediakajastust peamiselt asjatundlike sõnavõtjate poolt (Shine, 2017). Õpetajate mõtetest saab järeldada, et realistlikud meediakajastused loovad meediakuvandi, mis toetab ühiskonnas adekvaatse arusaama kujunemist õpetajaameti sisust, väljakutsetest ja töö tähenduslikkusest. See aitab kaasa õpetajate heaolu paranemisele, lähtudes nende tegelikest vajadustest.

Õpetajad peaksid meedias rohkem sõna võtma. Kuna õpetajad peavad oluliseks oma ameti adekvaatset meediakuvandit, näevad nad, et kõige olulisem roll on sealjuures just õpetajatel endil, sest nemad ongi enda ala eksperdid. Õpetajad ootavad, et neid juhendataks ja teavitataks erinevatest võimalustest, kus ja kuidas oma ametit kajastada. On leitud, et kuna just õpetajad ise näevad oma ameti meediakajastust kõige kriilisemana, peaksid nemad ise meedias oma ametist sõna võtma (Haridus- ja Teadusministeerium, 2021). Seega võib oletada, et kuna õpetajad ise, olenemata vastavate oskuste puudumisest, oleksid nõus enda ameti meediakuvandi parandama, peavad nad oma ameti meediakuvandit oluliseks.

Üheks oma töö piiranguks peame asjaolu, et meie uuring põhineb vaid trükimeedial, kuna pidasime vajalikuks fookuse seadmist. Me välistasime näiteks sotsiaalmeedia ning televisiooni, mis mängivad tänapäeva meedias suurt rolli ja võiksid potentsiaalselt töö tulemusi mõjutada. Samas on keeruline hinnata, kas uuringus osalejate tajutud meediakuvand siiski vaid trükimeedial põhines. Veel näeme enda töö piiranguna, et intervjuude läbiviimise hetkel oli streigist möödas ligikaudu aasta, mis võis mõjutada seda, kui täpselt õpetajad streigiaegset õpetajaameti meediakuvandit ning selle mõju mäletasid. Selle piirangu ületamiseks näitasime osalejatele intervjuu käigus artikleid, mis aitasid neil streigiaegseid mõtteid ja emotsioone meenutada.

Magistritöö praktiline väärtus seisneb selles, et saadud tulemused pakuvad sisendit nii ajakirjanikele kui ka õpetajatele. Ajakirjanikud saavad uuringu tulemuste põhjal ideid, kuidas õpetajaametit meedias kajastada vastavalt sellele, mis on õpetajate endi jaoks väärtuslik, toetav ja oluline. Samal ajal annavad tulemused õpetajatele mõtteainet ja võimalusi, kuidas ise teadlikumalt oma ameti meediakuvandit kujundada. See on oluline, et toetada ühiskonnas õpetajaameti positiivsemat esiletõstmist, mille kaudu saab leevendada haridusmaastikul olevaid probleeme nagu näiteks õpetajate järelkasvu puudus.

Edasistes uuringutes võiks lisaks streigiaegsele meediakuvandile analüüsida õpetajaameti tavapärasest meediakuvandist ning võrrelda neid omavahel, et mõista, millisel määral haridustöötajate streik mõjutab õpetajaameti meediakuvandit. Samuti oleks seoses sotsiaalmeedia suureneva tähtsusega oluline uurida ka seal kujunevat õpetajaameti kuvandit.

Tänuõnad

Kõige suuremad tänuõnad kuuluvad meie juhendajale Pihel Hundile, kes oli meiega kannatlik ja innustav igas tööetapis. Arutelud Piheliga olid inspireerivad ja edasiviivad ning ta oskas meid alati õigel hetkel julgustada ja tunnustada. Samuti täname kõiki uuringus osalenud õpetajaid, kelle olulise panuseta ei oleks see töö võimalik olnud. Veel täname Nele, Sebastiani, oma perekondi ja sõpru, kes kogu magistritöö kirjutamise vältel meile kaasa elasid ja meid toetasid. Lõpetuseks täname teineteist sujuva koostöö, usalduse ning vastastikuse toe eest.

Autorsuse kinnitus

Magistritööd tehes jagasime töömahu igas etapis võrdselt. Kõik 20 intervjuud õpetajatega viisime läbi koos ning andmeanalüüsiks saime mõlemad võrdse arvu intervjuusid. Lisaks kaaskodeeritud intervjuudele, arutasime läbi kõikide intervjuude kodeerimise käigus tekkinud küsimused ja kahtlused. Seega panustasime andmeanalüüsi iseseisvalt, kuid olime pidevalt teineteise tehtuga kursis. Igas magistritöö kirjutamise etapis vahetasime omavahel mõtteid ning informatsiooni, olles teineteise tehtud tööd lugedes nii tunnustavad kui ka kriitilised. Magistritööd kirjutasime *Google Drive*'i keskkonnas, kus saime reaalselt teineteise tehtut jälgida, küsimusi esitada ja soovitusi jagada. Magistritöö kirjutamise vältel leppisime iganädalaselt kokku füüsilisi kohtumisi, mil tehtu üle arutasime ning järgmised sammud paika panime.

Teoreetilise ülevaate juures keskendus Kaileen rohkem teoreetilisele taustale ja Keilit varasemalt tehtud uuringutele. Metoodika peatüki kirjutasime ühiselt, leppides eelnevalt kokku, millise osa peatükist kumbki kirjutab. Seejärel panustasime ühiselt sellesse, et kirjutatud lõigud kokku siduda. Tulemuste osa jagasime vastavalt uurimisküsimustele, Keilit keskendus peamiselt õpetajate tajule enda ameti meediakuvandist ning õpetaja kujutamisele meedias ja Kaileen õpetajaameti kuvandi tajutud mõjule ning õpetajate ettepanekutele. Arutelu kirjutamisel jagasime põhisõnumid sarnaselt tulemuste peatükis jagatud peatükkidele. Terve töö vältel olime tihedas suhtluses, toetades teineteist nii emotsionaalselt kui ka praktiliselt.

Kinnitame, et oleme koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Keilit Adson

/allkirjastatud digitaalselt/

14.05.2025

Kaileen Geidik

/allkirjastatud digitaalselt/

14.05.2025

Kasutatud kirjandus

- Adams, W. C. (2015). Handbook of Practical Program Evaluation. Newcomer, K. E., Hatry, H. P., & Wholey, J. S. (Eds.), *Conducting Semi-Structured Interviews* (pp. 492–505). John Wiley & Sons, Ltd.
- Agee, J. (2009). Developing qualitative research questions: a reflective process. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 22(4), 431–447.
<https://doi.org/10.1080/09518390902736512>
- Ahmed, S. K. (2024). How to choose a sampling technique and determine sample size for research: A simplified guide for researchers. *Oral Oncology Reports*, 12(100662).
<https://doi.org/10.1016/j.oor.2024.100662>
- Alhamdan, B., Al-Saadi, K., Baroutsis, A., Du Plessis, A., Hamid, O. M., & Honan, E. (2014). Media representation of teachers across five countries. *Comparative Education*, 50(4), 490–505. <http://dx.doi.org/10.1080/03050068.2013.853476>
- Alumäe, T., & Olev, A. (2022). Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service. *Baltic Journal of Modern Computing*, 10(3), 409–421.
<https://doi.org/10.22364/bjmc.2022.10.3.14>
- Arango-Kure, M., Garz, M., & Rott, A. (2014). Bad news sells: The Demand for News Magazines and the Tone of Their Covers. *Journal of Media Economics*, 27(4), 199–214.
<https://doi.org/10.1080/08997764.2014.963230>
- Arenguseire Keskus. (2023). *Õpetajaameti maine Eestis ja selle arenguperspektiivid*.
<https://arenguseire.ee/wp-content/uploads/2023/04/opetajaameti-maine-eestis-ja-selle-arenguperspektiivid.pdf>
- Arenguseire Keskus. (2023). *Õpetajate järelkasvu tulevik. Trendid ja stsenaariumid aastani 2040*. https://arenguseire.ee/wp-content/uploads/2023/11/2023_opetajate-jarelkasvu-tulevik_raport-2.pdf
- Arenguseire Keskus. (2023). *Õpetajate töötasu*. https://arenguseire.ee/wp-content/uploads/2023/03/2023_opetajate-tootasu_lyhiraport.pdf
- Bayate, T. L., Delos Reyes, J., Payao, S. J., & Gildore, P. J. (2023). Discursive Representation of Teacher Identity in News Media Articles. *International Journal Corner of Educational Research*, 2(3), 120–132. <https://doi.org/10.54012/ijcer.v2i3.234>
- Bryant, J., & Finklea, B. W. (2022). *Fundamentals of Media Effects* (3rd ed.). Waveland Press.

- Cambridge Dictionary. (s.a.) <https://dictionary.cambridge.org/>
- Clarke, S. N., Sushil, S., Dennis, K., Lee, U-S., Gomoll, A., & Gates, Z. (2023). Developing Shared Ways of Seeing Data: The Perils and Possibilities of Achieving Intercoder Agreement. *International Journal of Qualitative Methods*, 22. <https://doi.org/10.1177/16094069231160973>
- Cohen, J. L. (2010). Teachers in the news: a critical analysis of one US newspaper's discourse on education, 2006–2007. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 31(1), 105–119. <https://doi.org/10.1080/01596300903465450>
- Croteau, D., & Hoynes, W. (2012). *Media/Society: Industries, Images, and Audiences* (5th ed.). Sage Publications.
- Eesti Haridustöötajate Liit. (s.a.) *Streik*. <https://ehl.org.ee/streik/>
- Eesti keele seletav sõnaraamat. (2009). <https://www.eki.ee/dict/ekss/>
- Erarslan, R., & Yavuz, M. (2023). Image of Teaching Profession According to Teachers Evaluations. *Research on Education and Psychology*, 7(1), 113-126. <https://doi.org/10.54535/rep.1295226>
- Fairclough, N. (2002). *Miten media puhuu*. 2. Tr. Vastapaino.
- Gillespie, J. G. (2021). *Framing Strikes: A Media Analysis of Two Teacher Strikes*. North Carolina State University. <https://digitalcommons.lib.uconn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1003&context=nera-2021>
- Happer, C., & Philo, G. (2013). The Role of the Media in the Construction of Public Belief and Social Change. *Journal of Social and Political Psychology*, 1(1), 321–336. <https://doi.org/10.5964/jspp.v1i1.96>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2021). *Õpetajaameti kuvand ja atraktiivsus. Uuringuaruanne*. https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-10/htm_opetaja_kuvand_2021_raport_euk_22-11_uuendatud.pdf
- Hea teadustava. (2023). https://eetika.ee/sites/default/files/2023-06/HEA%20TEADUSTAVA_2023.pdf
- Hill, S., & Lashmar, P. (2013). *Online Journalism: The Essential Guide*. Sage Publications.
- Hoffman, L. H. (2012). When the world outside gets inside your head: The effects of media context on perceptions of public opinion. *Communication Research*, 40(4), 463–485.

<https://doi.org/10.1177/0093650211435938>

Jacobs, L. (2014). Framing of school violence in the South African printed media—(mis)information to the public. *South African Journal of Education*, 34(1), 1–16.

<https://doi.org/10.15700/201412120958>

Johnson, M., & Coleman, T. (2021). *Teachers in the Pandemic: Practices, Equity, and Wellbeing. Research report*. Cambridge University Press & Assessment Research Report.

<https://doi.org/10.17863/CAM.110827>

Kasapoglu, H. (2020). Status of Teaching Profession from the Perspective of the Teachers. *Eurasian Journal of Educational Research*, 20(87), 119–136.

<https://doi.org/10.14689/ejer.2020.87.6>

Kim, L. E., Owusu, K., & Asbury, K. (2023). The ups and downs in perceived societal appreciation of the teaching profession during COVID-19: A longitudinal trajectory analysis. *British Educational Research Journal*, 50(1), 93–111.

<https://doi.org/10.1002/berj.3914>

Kirby, D. C. (2016). *The influence of teacher media images on professional teacher identities* [doctoral thesis, University College London]. UCL Discovery.

<https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1519713/>

Lamp, D. (2024, 25. jaan). Soovin, et õpetajad, kes tõeliselt oma tööd ja lapsi armastavad, ei põleks läbi. *Õhtuleht*. <https://www.ohtuleht.ee/1100075/opetajate-streik-dagmar-lamp-soovin-et-opetajad-kes-toeliselt-oma-tood-ja-lapsi-armastavad-ei-poleks-labi>

Leijen, Ä., Lepp, L., Saks, K., Pedaste, M., & Poom-Valickis, K. (2025). The shortage of teachers in Estonia: Causes and suggestions for additional measures from the perspective of different stakeholders. *European Journal of Teacher Education*, 48(1), 45–63.

<https://doi.org/10.1080/02619768.2024.2408641>

Letz, F. (2024). QCAMap (Version 1.2.0) [Arvuti tarkvara]. <https://www.qcamap.org/>

Levin, B. (2004). Media–government relations in education. *Journal of Education Policy*, 19(3), 271–283. <https://doi.org/10.1080/0268093042000207610>

Miettunen, J., & Dervin, F. (2014). “The most respected teachers in the world”? Media Representations of the Finnish Teacher in Treacherous Times. *The International Journal of Education for Diversities*, 3, 21–36. <http://hdl.handle.net/10138/232688>

- Mockler, N. (2022). *Constructing Teacher Identities: How the Print Media Define and Represent Teachers and Their Work*. Bloomsbury Publishing.
- Moltsaar, A. (2014). *The Representation of Teachers in the Headlines of Postimees and the Times, 2008–2012* [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/46994>
- Moreeng, B., Mosia, M., & Barnett, E. (2023). Investigating The Influence of Media on Preservice Teachers' Construction of Their Professional Identity. *Journal of Studies in Social Sciences and Humanities*, 9(1), 18–28.
- Mägi, A. (2022). *Õpetajaameti kuvand meediaportaalis „Postimees. Haridusportaal”* [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/83553>
- Noy, C. (2008). Sampling Knowledge: The Hermeneutics of Snowball Sampling in Qualitative Research. *International Journal of social research methodology*, 11(4), 327–344. <https://doi.org/10.1080/13645570701401305>
- Oxley, L., & Kim, L. (2023). Newspapers' portrayal of the teaching profession during the COVID-19 pandemic in England: A content analysis. *Psychology of Education Review*, 47(2), 41–48. <https://doi.org/10.53841/bpsper.2023.47.2.41>
- Paavle, T. (2024, 17. jaan). Milleks lombakasse haridusse õpetajate palgatõus? *Postimees*. <https://elu24.postimees.ee/7940601/elu25-toivo-paavle-milleks-lombakasse-haridusse-opetajate-palgatous>
- Powers, J. M., & Kim, W. (2023). The 2018 Teachers' Strikes and the Social Construction of Teachers. *Educational Studies*, 59(5–6), 522–540. <https://doi.org/10.1080/00131946.2023.2269449>
- Punakallio, E., & Dervin, F. (2015). The best and most respected teachers in the world?: Counternarratives about the 'Finnish miracle of education' in the press. *Power and Education*, 7(3) 306–321. <https://doi.org/10.1177/1757743815600294>
- Põldsam, J. M. (2019). *Õpetaja kuvand meedias 2016.–2018. aastal Postimehe ja Eesti Päevalehe uudisteportaalide näitel* [magistritöö, Tallinna Ülikool]. ETERA. <https://www.etera.ee/s/oXjonBCKJQ>
- Qadir, S. R., & Latif, M. S. (2023). The Influence of Media Coverage on Education Policy-making: A Comparative Analysis of the United States and the United Kingdom. *Global Digital & Print Media Review*, 6(1), 99–106. [https://doi.org/10.31703/gdpmr.2023\(vi-](https://doi.org/10.31703/gdpmr.2023(vi-)

i).08

- Shine, K. (2017). 'Everything is negative': Schoolteachers' perceptions of news coverage of education. *Journalism*, 21(11), 1694–1709. <https://doi.org/10.1177/1464884917743827>
- Shine, K., & Rogers, S. L. (2021). Parents and Teachers' Perceptions of the Tone and Emotional Impact of Education News Coverage. *Journalism and Media*, 2(2), 193–207. <https://doi.org/10.3390/journalmedia2020011>
- Song, J., & Zhu, X. (2021). Research on public opinion guidance of converging media based on AHP and transmission dynamics. *Mathematical Biosciences and Engineering*, 18(5), 6857–6886. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34517561/>
- Statistikaamet. (2022). *Suur ülevaade: õpetajad meie koolides ja lasteaedades*. <https://www.stat.ee/et/uudised/suur-ulevaade-opetajad-meie-koolides-ja-lasteaedades>
- Stromquist, N. P. (2018). *The global status of teachers and the teaching profession*. Education International.
- Taimalu, M., Uibu, K., Luik, P., & Leijen, Ä. (2019). *Õpetajad ja koolijuhid elukestvate õppijatena 1. osa. OECD rahvusvahelise õpetamise ja õppimise uuringu Talis 2018 tulemused*. https://harno.ee/sites/default/files/documents/2021-02/talis_eesti_raporti_i_osa.pdf
- Tankler, L., & Tisler, E. (2019). *Meedia ja mõjutamine*. Maurus.
- Thrupp, M., Seppänen, P., Kauko, J., & Kosunen, S. (2023). *Finland's Famous Education System: Unvarnished Insights into Finnish schooling*. Springer Nature.
- Tomelin, N. B., & Rausch, R. B. (2023). *Media in education in the freirian perspective: Challenges and possibilities*. Seven Editora. <https://doi.org/10.56238/connexpemultidisdevolpfut-001>
- Toropova, A., Myrberg, E., & Johansson, S. (2021). Teacher job satisfaction: the importance of school working conditions and teacher characteristics. *Educational review*, 73(1), 71–97. <https://doi.org/10.1080/00131911.2019.1705247>
- Varula, K. (2015). *A Critical Analysis of the Representation of Teachers in the Media in Estonia and in the UK on the Example of Eesti Päevaleht and the Guardian* [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/47060>
- Williams, M., & Moser, T. (2019). The Art of Coding and Thematic Exploration in Qualitative Research. *International Management Review*, 15(1), 45–55.

<https://www.imrjournal.org/uploads/1/4/2/8/14286482/imr-v15n1art4.pdf>

Übius, Ü., Kall, K., Loogma, K., & Ümarik, M. (2014). *Rahvusvaheline vaade õpetamisele ja õppimisele. OECD rahvusvahelise õpetamise ja õppimise uuringu TALIS 2013 tulemused.*

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/1494238d-ec07-49f5-bbc1-726af841967f/content>

Lisad

Lisa 1. Intervjuukava

Enne intervjuud	<p>Oleme Kaileen Geidik ja Keilit Adson, Tartu Ülikooli klassiõpetaja 5. kursuselt. Meie magistritöö teema on “Õpetajaameti meediakuvandi tajutud mõju õpetajatele haridustöötajate streigi näitel”.</p> <p>Meie töö eesmärk on selgitada välja õpetajate taju oma ameti meediakuvandist haridustöötajate streigi põhjal, õpetajate arvamused meedia mõju kohta nende tööle ning õpetajate ettepanekud enda ameti meediakuvandi parandamiseks.</p> <p>Enda töö raames viime õpetajatega läbi intervjuusid, et teada saada õpetajate arvamust nende ameti meediakuvandist streigi ajal.</p> <p>Kui soovid, võid jätta küsimusele vastamata, samuti on sul õigus igal hetkel intervjuu katkestada. Intervjuu salvestatakse. Intervjueeritavale on tagatud konfidentsiaalsus.</p>
------------------------	--

Uurimisküsimused	Intervjuu küsimused
Sissejuhatus	<ul style="list-style-type: none">● Milline on teie senine karjäär haridusmaastikul?● Kui palju puutute meedia vahendusel kokku haridusteemaliste artiklitega?● Milline on teie arvates õpetajaameti meediakuvand Eestis?● Kas te osalesite õpetajate streigis?● Kuidas mõjutas õpetajate streik teie jaoks haridusteemaliste artiklite jälgimist?
Millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal oma ameti meediakuvandit?	<ul style="list-style-type: none">● Milline oli teie jaoks kõige meeldejäävam meediakajastus streigi ajal? Miks?● Mis teile meenub seoses sellega, kuidas õpetajaametit streigi ajal meedias kajastati?● Millised olid streigi ajal meedias peamised sõnumid õpetajate kohta?● Kuidas teie arvates erines streigiaegne õpetajaameti kajastus tavapärasest?● ... <i>Meil on teile mälu värskendamiseks näidata kahte erinevat artiklit erinevatest väljaannetest, mis ilmusid streigi toimumise perioodi. Mõlemad artiklid keskenduvad õpetajaametile. Aja kokkuhoiuks anname teile lugeda mõlemast artiklist mõned lõigud.</i>

-
- Milliseid emotsioone tekitasid teie streigi ajal **õpetajaametit kajastavad** artiklid?
 - Kuidas tundus streigi ajal õpetajaameti kajastus võrreldes teie enda kogemusega õpetajana? Tooge näiteid.
 - Kas tundsite, et meediakajastused olid teie töö suhtes õiglaselt või ebaõiglaselt esitatud? Miks?
 - Millised olid streigi ajal meedias peamised sõnumid, mis teie arvates kujundasid õpetajaameti kuvandit?
 - Kas tundsite, et streigi kajastus tõi esile õpetajate töö väärtust või pigem kahandas seda?

Kuidas mõjutas haridustöötajate streigi ajal meedias kujutatud õpetajaameti kuvand õpetajate arvates nende tööd?

- Kuidas mõjutab teie arvates õpetajaameti meediakuvand ühiskondlikku arvamust õpetajaametist?
- **Kuidas mõjutas haridustöötajate streigi ajal meedias kujutatud õpetajaameti kuvand teie tööga seotud mõtteid?**
- Milliseid praktilisi muudatusi tõi kaasa meedia esitatud õpetaja kuvand teie igapäevases töös?
- Kuidas mõjutas streigiaegne meediakajastus õpetajaametist teie soovi õpetajana jätkata?
- Milliseid tundeid tekitas õpetaja meediakuvand teie isiklikult?
- Kas streigi ajal meedias kujutatud kuvand jättis teie arvates püsiva mõju õpetajaameti mainele? Kuidas see väljendub?

Milliseid ettepanekuid teevad õpetajad õpetajaameti meediakuvandi parendamiseks streigi meediakajastuse põhjal?

- Võttes kokku kogemuse õpetajaameti meediakajastusest streigi ajal, milliseid aspekte võiks meedia nüüd, st ka streigi välisel ajal õpetajaametit kajastades rohkem esile tõsta?
- Mida võiks meedia õpetajaametist vähem kajastada? (teisiti)
- Kes võiks haridusteemadel meedias sõna võtta?
- Kas õpetajad võtavad meedias haridusteemadel piisavalt sõna? Kui ei, siis miks nad seda ei tee?
- Milline võiks olla õpetajate endi potentsiaalne panus enda ameti meediakuvandi parendamiseks?
- Kus võiksid õpetajad haridusteemadel meedias sõna võtta?
- Kuidas võiks lisaks õpetaja enda panusele veel õpetajaameti meediakuvandit parandada? Kes võiks seda teha?

Meie poolt on kõik.

- Kas soovite veel midagi selle teema kohta lisada?
 - Kas teil on meile küsimusi?
-

Lisa 2. Näited meediakajastustest

Intervjuude käigus esitasime uuringus osalejatele näited 2024. aasta jaanuaris ilmunud streigiteemalistest meediakajastustest (Lamp, 2024; Paavle, 2024), et aidata neil teemaga seonduvaid mõtteid ja emotsioone meenutada. Sümbol (...) näitab artiklite lühemaks tegemise eesmärgil välja jäetud osa.

ÕPETAJATE STREIK | Dagmar Lamp: soovin, et õpetajad, kes tõeliselt oma tööd ja lapsi armastavad, ei põleks läbi

(...) Õpetajad valutavad oma südant nii minu kui kõigi teiste laste pärast. Paindlikkus, millega ollakse valmis meie pere erivajadustele vastu tulema, on nõnda imetlusväärne, et mul on rohkem kui kord olnud liigutusest pisarad silmas. Ja seejuures ei ole see ühelegi õpetajale ju lepingusse sisse kirjutatud. Nad teevad seda, sest õpetajaks olemine on nende kutsumus ja meie lapsed on ka nende lapsed.

(...) Ma mõistan suurepäraselt, mis tähtsus on haridusel ja kui väga kujundavad õpetajad laste ja noorte teadmisi, oskusi ja väärtushinnanguid – õpetajad kujundavad otseselt homset ühiskonda. On raske seda mitte mõista, kui elu seda mulle iga päev üle kinnitab. Õpetajate koormus ja vastutus on suur ja tasu peab olema panusele vastav, seetõttu toetan ma streiki tulihingeliselt.

(...) Ma soovin, et meie ühiskond oleks just selline: kus õpetajad, kes tõeliselt oma tööd ja lapsi armastavad, ei põleks läbi. Et neil jätkuks jõudu ja jaksu ja neid väärtustataks. Ja et nende käe alt kasvavad lõpuks noored, kes muudavad maailma. Palju paremaks, kui see praegu on.

Toivo Paavle: milleks lombakasse haridusse õpetajate palgatõus

UUDISSÕNU JA PALGASOOVE LAJATAB NAGU VIHMA OAVARREST:

Appsaluutselt, ülttse, dibla, võrtsed, tegematta, propakanda. Toivo Paavle üritab selgusele jõuda, mis on selliste uuenduste taga. Palun väga: kui koolis ikka emakeelt selgeks ei õpetata, siis mis alust on õpetajatel palgatõusu nõudes uulitsatele plakatitega vehkima koguneda?

(...)

Kuidas siis nii, armsad õpetajad? Siit jõuame küsimuse juurde, et mille eest õpetajad palka juurde manguvad, kui senise töö tulemuseks on ulatuslik praak? (...) Kuidas siis nii, lugupeetud

õpetajad? (...) Kui üldse, siis võiks pedagoogidele määrata lisaraha mitte õpitulemuste, vaid tervistkahjustava töö eest. (...) Aga tulles tagasi palgatõusu juurde, siis torkab silma veel üks nüanss. Kui arvukas õpetajaskond hakkab saama vähemalt 1,2-kordset keskmist, siis sellega tõuseb ju ka üldine keskmine ning õpetajad leiavad taas, et nende palk jääb soovitudle alla. Ja siis nõuavad nad taas palgatõusu lähtuvalt uuest keskmisest.

Lisa 3. Nõusolekuleht

INFORMEERITUD NÕUSOLEK UURINGUS OSALEMISEKS

Uuringu eesmärk on selgitada välja õpetajate taju oma ameti meediakuvandist haridustöötajate streigi põhjal, õpetajate arvamused meedia mõju kohta nende tööle ning õpetajate ettepanekud enda ameti meediakuvandi parendamiseks.

Uuringus osalemine on **vabatahtlik**. Osavõtt tähendab Teile osalemist ühes intervjuus (u 1h) mille heli salvestatakse.

Peale intervjuud on Teil õigus kuu aja jooksul uuringu läbiviijatele teada anda, kui Te siiski ei soovi enda intervjuu kasutamist uuringus. Siis eemaldatakse see andmestikust. Kõik tulemused avaldatakse üldistatult.

Kogutud andmetele pääsevad juurde ainult uurimuse läbiviijad Keilit Adson ja Kaileen Geidik. Kolmandatele isikutele andmeid ei edastata. Intervjuu salvestused kustutatakse peale transkribeerimist ja transkriptsioonid kustutatakse peale magistritöö kaitsmist.

Teie kogemuste kirjeldamiseks kasutame **anonüümseid tsitaate** Teie intervjuust. **Konfidentsiaalsuse tagamiseks** asendatakse Teie nimi varjunimega ja tulemused esitatakse kujul, mis ei võimalda seostamist Teie isikuga.

Kui olete nõus intervjuus eeltoodud tingimustel osalema, kinnitage seda palun oma allkirjaga:

Mind, _____, on informeeritud ja kinnitan oma nõusoleku allkirjaga:

Andmete eest vastutavad:

Keilit Adson

Kaileen Geidik

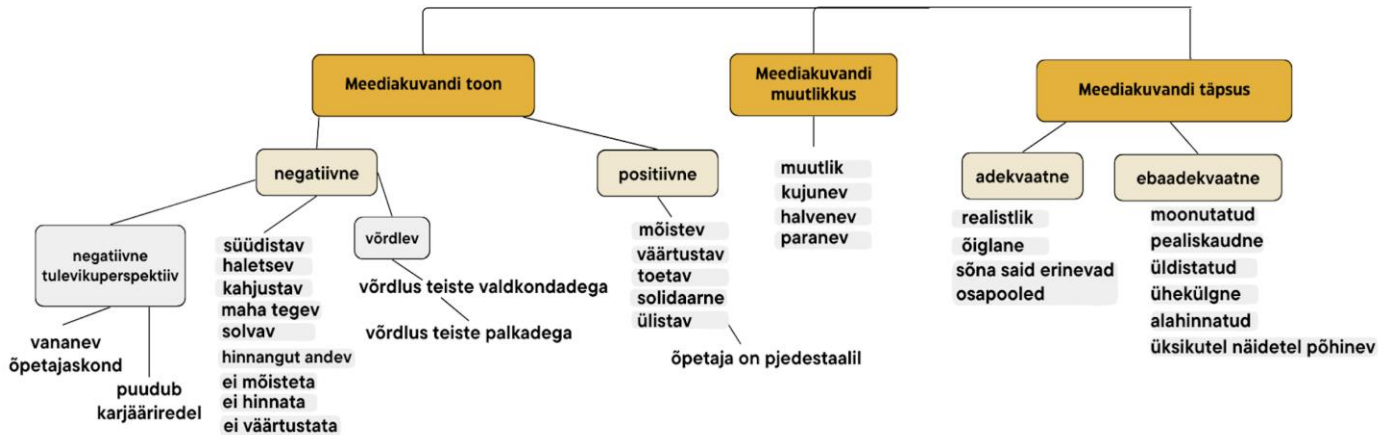
e-post: XX

e-post: XX

telefon: +372xxxxxxxx

telefon: +372xxxxxxxx

Millisena tajusid õpetajad haridustöötajate streigi ajal oma ameti meediakuvandit?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Meie, Keilit Adson ja Kaileen Geidik,

1. anname Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) meie loodud teose “ Õpetajaameti meediakuvand 2024. aasta jaanuaris toimunud haridustöötajate streigi meediakajastuste näitel: õpetajate vaade, tajutud mõju ja parendusettepanekud”, mille juhendaja on Pihel Hunt, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Anname Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Oleme teadlikud, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autoritele.

4. Kinnitame, et lihtlitsentsi andmisega ei riku me teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Keilit Adson, Kaileen Geidik

14.05.2025